

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

TRESTNÝ ČIN VRAŽDY NA DÍTĚTI MATKOU

Zuzana Charouzdová

Plzeň

2018

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: Trestný čin vraždy na dítěti matkou zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly řádně citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

Plzeň březen 2018

.....

Zuzana Charouzdová

Poděkování

Chtěla bych především poděkovat vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Fastnerovi za jeho cenné rady, názory a pomoc při jejím psaní. Dále Mgr. Peřichovi, trestnímu soudci, za obstarání a umožnění nastudování spisů důležitých pro tuto práci na Krajském soudu v Ústí nad Labem.

Obsah

Seznam zkratek.....	8
1 Úvod.....	1
2 Historický vývoj.....	3
2.1 Stručný vývoj trestního práva na našem území	3
2.2 Trestný čin vraždy na dítěti a trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou v historickém vývoji	6
2.2.1 Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.....	8
2.2.2 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon	9
2.2.3 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon	10
2.2.4 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	11
3 Posuzování trestných činů proti životu	12
3.1 Trestné činy proti životu a zdraví	12
3.2 Trestné činy proti životu	15
3.3 Komparace trestných činů proti životu.....	16
3.3.1 Vražda x zabití x vražda novorozeného dítěte matkou	16
3.3.2 Vražda x zabití.....	17
3.3.3 Vražda novorozeného dítěte matkou x vražda	20
3.3.4 Usmrcení z nedbalosti	20
3.3.5 Vražda x účast na sebevraždě.....	21
4 Kriminalita žen.....	23
4.1 Znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie a odvětví psychiatrie, zaměřené na typologii osobnosti pachatelky trestného činu vraždy na dítěti	25
4.1.1 Výsledky znaleckých posudků v jednotlivých trestních spisech Krajského soudu v Ústí nad Labem	25
4.2 Shrnutí.....	28
5 Počátek trestněprávní ochrany lidského života.....	30
5.1 Ochrana lidského plodu v trestním právu.....	30

5.2	Počátek ochrany lidského života	31
5.3	Porod jako proces vzniku lidského života	33
5.4	Výklad počátku porodu v trestním právu	34
5.5	Konec trestněprávní ochrany lidského života.....	35
6	Srovnání skutkových podstat vraždy a vraždy novorozeného dítěte matkou	36
6.1	Vražda.....	36
6.1.1	Skutková podstata trestného činu vraždy	36
6.1.2	Objekt a objektivní stránka trestného činu vraždy	38
6.1.3	Subjektivní stránka trestného činu vraždy.....	38
6.1.4	Pachatel	40
6.1.5	Příprava	40
6.1.6	Vražda prostá.....	40
6.1.7	Vražda kvalifikovaná	40
6.1.8	Vražda za zvlášť přitěžujících okolností	43
6.1.8.1	Vražda na dítěti mladším 15 let.....	43
6.2	Vražda novorozeného dítěte matkou	43
6.2.1	Skutková podstata trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou	43
6.2.2	Objekt a objektivní stránka.....	45
6.2.3	Subjektivní stránka jako základní srovnávací rozdíl mezi trestným činem vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, trestního zákoníku a trestným činem vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 trestního zákoníku..	47
6.2.3.1	Rozrušení způsobené porodem	47
6.2.3.2	Motivace	49
6.2.3.2.1	Pouchové partnerské a rodinné vztahy.....	50
6.2.3.2.2	Dítě jako překážka ve způsobu života pachatelky	50
6.2.3.2.3	Špatná sociálně-ekonomická situace.....	50
6.2.3.2.4	Strach z názoru okolí.....	51
6.2.3.2.5	Matky trpící duševní poruchou	51

6.2.3.2.6	Soucit jako příčina vražedného jednání matkou	51
6.2.3.2.7	Víra jako motiv (náboženský a jiný fanatismus)	51
6.2.3.2.8	Motivace plynoucí z osobnosti pachatelky	52
6.2.4	Pachatel	52
6.2.5	Příprava	52
6.2.6	Aktivní a pasivní vražda novorozeného dítěte matkou	53
7	Trestný čin vraždy na dítěti matkou v judikatuře	54
7.1	Rozsudky Krajského soudu v Ústí nad Labem.....	54
7.2	Způsob provedení trestného činu.....	56
7.3	Dítě ve smyslu znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství.....	57
7.4	Právní kvalifikace trestného činu soudem s ohledem na znalecké posudky týkající se stavu rozrušení způsobeného porodem z odvětví gynekologie, psychiatrie a psychologie.....	59
7.4.1	Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50T 4/0759	
7.4.2	Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 49T 4/2009	61
7.4.3	Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 48T 15/2010	62
7.4.4	Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50T 16/2014	65
7.4.5	Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 51T 13/2016	66
7.5	Shrnutí.....	67
8	Srovnání právních úprav	69
8.1	Ochrana života a zdraví ve slovenském trestném zákonu	69
8.2	Komparace české a slovenské právní úpravy	69
9	Závěr	72
10	Seznam použitých zdrojů	76

11	Resumé.....	80
----	-------------	----

Seznam zkratek

TrČ	trestný čin
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
tr.zák.	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

1 Úvod

Vztah matky ke svému byt' i ještě nenarozenému dítěti je jedním z nejsilnějších pout, které může žena poznat. Dítě je pro ženu zdrojem radosti a žena jej obvykle staví na první místo. Pro ženu by mělo být budoucí dítě darem. V současné době je i pro nechtěné těhotenství možnost jeho ukončení značně jednodušší, než tomu bylo dříve. Proto zde vyvstává otázka, proč těhotné ženy neukončí život plodu dobrovolně, a to v souladu se zákonem?

V souvislosti s vraždou novorozeného dítěte mě stále nepřestává udivovat myšlenka, že v současné době je matka chráněna ustanovením §142 TrZ. Na to navazuje i nesouhlasný názor širší veřejnosti, která ve většině případů nesouhlasí s trestáním těchto matek mírnějším ustanovením, než kterým jsou trestáni ostatní pachatelé vražd.

V úvodu své diplomové práce bych ráda nastínila stručný historický přehled vývoje trestního práva na našem území se zaměřením na vývoj TrČ vraždy na dítěti matkou. Jelikož život a zdraví patří v současném TrZ k základním hodnotám chráněným trestním právem, považuji za velmi důležité věnovat jim druhou kapitolu ve své diplomové práci. V souvislosti s touto hlavou zvláštní části se pokusím i o komparaci jednotlivých TrČ proti životu.

Díky vstřícnosti trestního soudce z Krajského soudu v Ústí nad Labem jsem měla možnost prostudovat nemalé množství trestních spisů, na základě kterých vznikla převážná část mé diplomové práce. Z velké části díky nim mohla vzniknout i další, třetí kapitola, a to kapitola nazvaná "Kriminalita žen". V této části se zaměřím na osobnost pachatelek a jejich dosavadní způsob života.

Následně mé pozornosti neunikne počátek trestněprávní ochrany lidského života. V této kapitole bych ráda poukázala na nesourodé názory odborníků, které souvisí s chápáním pojetí slova plod a živý jedinec. V závěru této kapitoly rozeberu, ke kterému z těchto názorů se kloním a tyto myšlenky zdůvodním.

Pátá a šestá kapitola jsou stěžejní součástí této diplomové práce. Jelikož název práce zní "Trestný čin vraždy na dítěti matkou", je nutné, abych pojednala, jak o TrČ vraždy podle §140 TrZ, tak i o TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 TrZ. V kapitole páté rozeberu skutkové podstaty těchto dvou TrČ. Šestá kapitola bude obsahovat rozbor 5 trestních spisů řešených a rozhodnutých

Krajským soudem v Ústí nad Labem. Díky těmto rozhodnutím se pokusím dospět k objasnění rozhodovací praxe soudců. Bude pachatelka potrestána privilegovaným ustanovením TrZ či ustanovením podmiňujícím použití vyšší trestní sazby, které by pachatelku postihlo na svobodě podstatně přísněji?

Poslední kapitola bude obsahovat srovnání právní úpravy českého trestního práva s trestním právním systémem Slovenska. Zde bych chtěla především poukázat na to, jak i přesto, že jsou tyto dvě země rozdělené více jak 15 let na dvě samostatné republiky, inspiraci ustanovení TrČ vraždy a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou ve společném dřívějším tr.zák. z roku 1961 přenesly do současné legislativy.

2 Historický vývoj

2.1 Stručný vývoj trestního práva na našem území

Moderní trestní právo, tak jak ho známe dnes, nacházelo své kořeny v 18. století. Před 18. stoletím spočívalo trestní právo na institutu tzv. svépomoci, kdy veškeré dřívější TrČ řešil napadený buď sám, nebo s pomocí jeho okolí. Existuje zde pouze soukromá msta. Raně středověký stát tak chránil jen osobu panovníka a jeho zájmy. Postupem času, kdy se křesťanství stalo státní ideologií, začal panovník chránit i křesťanské zásady. V době, kdy postupně začala být panovníkova moc upevňována a státní správa konsolidována, se stalo svépomocné řešení sporů nebezpečné. Státní moc proto začíná tento institut omezovat a snaží se o přenos výkonu spravedlnosti do vlastních rukou. Zprostředkování výkonu spravedlnosti bylo prostřednictvím soudů, kdy poškozený na základě své vlastní iniciativy mohl při soudu předložit k rozhodnutí. I přesto však začala státní moc některé delikty stíhat na základě vlastního rozhodnutí úředníků, a to z moci úřední. Bylo tomu tak v období 12. století. Z moci úřední se stíhaly především krádeže a loupeže. S tím souvisí i problém deliktu vraždy, kdy vražda nadále zůstává na soukromé iniciativě. Výkon spravedlnosti se během následujících období stále měnil. Od 14. století se z dřívější schválené a legální svépomoci stávala protiprávní svémoc, i přesto však existovaly ještě v 15. století možnosti řešení sporu krevní mstou- tzv. soukromou válkou.¹

V 15. a 16. století máme zaznamenánu změnu vývoje trestního práva, kdy se tento vývoj zaměřuje na upevňování postavení státu a stavů. Během vývoje trestního práva na našem území nebyla subjektivní stránka deliktu důležitá. Trestnost byla posuzována podle odpovědnosti za výsledek. Postupem času, velmi pomalu, se začala prosazovat subjektivizace a individualizace trestní odpovědnosti, rozvíjely se i polehčující a přitěžující okolnosti. Delikty a jejich formulace vrcholí v 16. století na základě vydaných kodifikací. Kodifikace vymezily 5 skupin deliktů. V jedné skupině se nacházely i delikty, které směřovaly proti životu, zdraví a cti. Trestů v raném středověku bylo nespočet, od trestů hrdelních až po poškození cti. Ukládání trestů záviselo na společenském

---

¹ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 172-174. ISBN 978-80-7380-257-8.

postavení oběti, což znamená, že vůči výše postaveným bylo postupováno před soudem mírněji.²

V období od roku 1620 se trestní právo v trestních zákonících mění. Jednotlivá právní odvětví jsou vymezena jednotně pro veškeré obyvatelstvo, a to bez ohledu na příslušnost k různým společenským skupinám. Trestní zákoníky již neobsahovaly iracionální důkazní prostředky, mrzačící tresty atd., ale již se zde začaly uplatňovat zásady a principy, které zmírňovaly krutost trestního práva.³

První český trestní zákoník byl vydán Josefem I. na začátku 18. století. *Constitutio criminalis Josephina* avšak nadále navazoval na dřívější tradici. Tento zákon se samostatně zabýval dokazováním, vyšetřováním a trestáním trestné činnosti. Hlavním cílem při vyšetřování závažných deliktů bylo doznání, kdy k němu mohlo dojít i pětistupňovou torturou. Upravoval zásady inkvizičního procesu, pokud bylo řízení zahájeno z úřední povinnosti. První trestní zákoník obsahoval již i polehčující a přitěžující okolnosti, osoby jako svědky a postup při jejich výslechu, výkon trestu, odvolání či udělení milosti. V roce 1768 je vydán další trestní zákoník, tzv. Hrdelní řád Marie Terezie. Oba trestní zákoníky však byly zastaralé a neodpovídaly společenskému vývoji té doby.⁴ Zásadní zlom úpravy trestního práva přinesla až vláda Josefa II.. Josef II. v roce 1787 vydal Všeobecný trestní zákoník o zločinech a způsobu jejich trestání. Oddělil trestní právo hmotné od procesního a v celém zákoníku vycházel ze zásady zákonnosti. Za vlády Josefa II., v 2. polovině 18. století, došlo k částečnému oddělení civilního a trestního soudnictví, a to na základě kodifikace trestního a civilního řízení. Na trestní zákoník Josefa II. navázal trestní zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, jehož hlavní zásadou bylo, že neznalost zákona neomlouvá. Vydání tohoto trestního zákoníku bylo důležitým zlomovým bodem pro definitivní úpravu rakouského trestního práva hmotného. Trestní zákoník o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852 nahradil zákon z roku 1803 a platil dalších necelých 100 let. I přesto, že tento zákon byl kvalitní, potřeboval postupem času revizi. Od poslední čtvrtiny 19. století je možné

---

² VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 174-178. ISBN 978-80-7380-257-8.

³ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 194. ISBN 978-80-7380-257-8.

⁴ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra; KNOLL, Vilém; RUNDOVÁ, Alena. Mezníky českých právních dějin. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 87-89. ISBN 978-80-7380-251-6.

pozorovat změnu přístupu k trestání, kdy se před individuálním zájmem upřednostňují zájmy společnosti.⁵

Po vzniku Československé republiky nastaly opět nové snahy o unifikaci trestního práva. Především bylo nemožné užívat rakouského trestního práva z 2. poloviny 19. století z důvodů nových společenských a hospodářských poměrů a také z důvodu změny státního režimu, tedy z přechodu monarchie na republiku. I přes snahy přípravy vzniku nového trestního zákoníku ve 20. letech 20. století a řady dílčích změn trestního práva v letech 30. ke kodifikaci trestního práva nedošlo.⁶ Nejdůležitějšími právní předpisy trestního práva v období let 1918-1939 byly: Zákon o podmíněčném odsouzení a o podmíněčném propuštění, Zákon proti útisku a na ochranu svobody ve shromážděních, Zákon na ochranu republiky a další. Období nesvobody bylo charakterizováno tím, že říšské předpisy trestního práva byly aplikovány i na české obyvatelstvo. Po druhé světové válce vzniká na území Československé republiky tzv. velký retribuční dekret- Zákon o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech. Následně vstoupil v platnost i tzv. malý retribuční dekret- Dekret o potrestání některých provinění proti národní cti. Jejich působnost platila pouze pro českou zemi, jelikož Slovenská národní rada si tuto problematiku upravila vlastním nařízením.⁷

Zásadní zlom trestního práva nastal v roce 1950. V roce 1950 byl připraven nový trestní zákon. Za vzor toho zákona sloužily autorům rekodifikační práce z období první republiky a nechali se inspirovat i sovětskými právními předpisy. Tento zákon navazoval na zákon na ochranu lidově demokratické republiky. Tvůrci zdůrazňovali třídní přístup. V roce 1956 je tento zákon doplněn a novelizován. V roce 1961 je vydán nový tr. zák. č.140/1961 a spolu s ním i zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, který nahradil dřívější zákon především z důvodu zjevných nedostatků kodifikace.⁸ TrČ se podle tr. zák. dělily do 3 skupin, kdy na prvním místě byly TrČ proti zájmům celku a následně až TrČ proti jednotlivci. Důvodem takového rozdělení hlav podle tehdejší vlády bylo,

---

⁵ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 492-498. ISBN 978-80-7380-257-8.

⁶ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra; KNOLL, Vilém; RUNDOVÁ, Alena. Mezníky českých právních dějin. 3. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 134-136. ISBN 978-80-7380-251-6.

⁷ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 501-506. ISBN 978-80-7380-257-8.

⁸ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 622-631. ISBN 978-80-7380-257-8.

že občané stavějí zájmy celku na první místo.⁹ Do roku 1989 byly vydány další novely tr. zák., ale i nový zákon reagující na dobu. Vzniká tedy například Zákon o přečinech č.150/1969 Sb., který reaguje na napětí ve společnosti.¹⁰

Listopad roku 1989 je předobdobím závažných změn, především se tyto změny týkaly komplexem novelizací tr. zák., trestního řádu a zákona o výkonu trestu v polovině roku 1990. Je zrušen trest smrti, trestněprávní předpisy již neobsahují ideologizovaná ustanovení, je poskytnuta rovnoprávní ochrana, atd.. Je zrušen zákon č.175/1990 Sb., o přečinech.¹¹ Pro demokratický právní stát je hlavním bodem ochrana osobnosti člověka, jeho práv, svobod a důstojnosti. TrZ prioritu ochrany člověka na prvním místě respektuje a vytváří naprosto odlišnou systematiku zvláštní části TrZ, oproti tr. zák. z roku 1961.¹²

2.2 Trestný čin vraždy na dítěti a trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou v historickém vývoji

Úmyslné usmrcení novorozence v dávné historii nebylo považováno za TrČ, jelikož ve starověku je zaznamenáno právo rodičů nad životem, ale i smrtí svého dítěte. Trestání úmyslného usmrcení dítěte nachází svůj počátek až ve středověku, kdy tento TrČ je považován za těžký zločin. Vražda novorozence v novověku přestává být trestána smrtí, jelikož intenzita postihu již není tak přísná, jako byla dříve. Toto nové smýšlení a náhled na trestání pochází z přelomu 18. a 19. století.¹³

Infanticidium, neboli úmyslné usmrcení dítěte, se týkalo především venkovských, sociálně slabších žen, a to nejčastěji neprovdaných. Výsledky vražedkyň byly prakticky totožné, jak je tomu povětšinou i v současnosti. Ženy tvrdily, že buď netuší, že jsou těhotné nebo byl porod okamžikem překvapení. Další typem výpovědi bylo tajení těhotenství do doby, než nastane porod. Typické pro nechtěné těhotenství těchto žen bylo následné popření vražedného činu. Jejich lhavé výpovědi o smrti novorozence před soudem byly velkým problémem při

---

⁹ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 19-20. ISBN 978-80-7357-509-0.

¹⁰ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 622-631. ISBN 978-80-7380-257-8.

¹¹ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, str. 631. ISBN 978-80-7380-257-8.

¹² NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 20-21. ISBN 978-80-7357-509-0.

¹³ MITLÖHNER, Miroslav. Čas jako významná právní skutečnost: k trestnosti vraždy novorozeného dítěte matkou. Bulletin advokacie, 2000, roč.7, č.1, str.44

dokazování o vině. Rozsudek smrti, jako nejtěžší trest za vraždu dítěte, byl udělován pouze při úplném doznání matky. V období 18. století až do doby vlády Josefa II. trestal soud neprokázané vraždy na dítěti matkou alespoň dvouletým žalářem a nucenými pracemi za smilstvo a nemanželské otěhotnění. Trestní právo v oblasti vražd matkami se ale neustále vyvíjelo, a to ve prospěch těchto těhotných žen. V habsburské monarchii se požadovalo, aby těhotným ženám byla poskytována pomoc, především ze strany rodiny. Již za vlády Marie Terezie byla poskytována pomoc i cizím těhotným ženám. Hlavní ochranou bylo zajištění existenčních hodnot těhotných dívek. Tyto názory byly převedeny i do Constitutio Criminalis Theresiana, jelikož infanticidium bylo definováno jako strach před trestem či skutečností, že těhotná dívka byla opuštěna budoucím otcem svého dítěte. Hrdelní trest za infanticidium byl zrušen roku 1787. Postupem času se začínají brát v úvahu porodní bolesti či zmatek prvorodičky. Na počátku 19. století se z infanticidia stává zločin privilegovaný. Nový trestní zákoník z roku 1803 již rozděluje mezi infanticidiu u provdané nebo svobodné matky, kdy svobodná matka je trestána mírněji. Rozlišuje mezi aktivní či pasivní vraždou a zavádí systém tzv. polehčujících a přitěžujících okolností. Ke snížení počtu vražd novorozenců matkami a ke kontrole této situace byly od druhé poloviny 18. století postihovány ženy také za nevyžádání si porodníka či porodní báby nebo jiné počestné ženy. Ženy byly trestány i za neohlášení mrtvého novorozeněte u náhlého neasistovaného porodu. Trestán byl již i muž, který ženu do jiného stavu přivedl, avšak nenaplnil slib manželství. Lékaři, porodníci a další pracovníci v této oblasti byli trestáni za prozrazení tajemství o svěření těhotné ženy do jejich péče. Díky všem těmto změnám, které byly postupem času vytvářeny, se infanticidium výrazně redukovalo.¹⁴

Ve své diplomové práci se zaměřím na historický vývoj TrČ vražd novorozenců od 2. poloviny 19. století, a to v zákoně č.117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích a v trestních zákonech č. 86/1950 Sb., č. 140/1961 Sb. a současném TrZ č. 40/2009 Sb..

---

¹⁴ TINKOVÁ, Daniela. Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa. Praha: Argo, 2004, str. 318-335. ISBN: 80-7203-565-7.

2.2.1 Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích

Trestní zákoník č. 117 /1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, se stal základem trestního práva až do roku 1950. Jeho významná novela následně obsahovala již jen právo hmotné. Trestní zákoník rozlišuje zločiny, přečiny a přestupky. Zákoník byl platný pro celé území říše.¹⁵

Trestní zákoník obsahuje v díle prvním nesoucím název zločiny proti životu a zdraví, v hlavě XV., zločiny pod názvem "O vraždě a zabití". §134 - §138 obsahuje trest "vraždy" a §139 obsahuje skutkovou podstatu "trestu na zavraždění dítěte". Vražda v §134 byla rozdělena na vraždu úkladnou, loupežnou, zjednanou a prostou. Ukládání trestu bylo diferencováno podle toho, zda se jednalo o vraždu dokonanou, nedokonanou neboli "Trest na pokus" či zda bylo zavražděno dítě. Ustanovení trestního zákoníku o trestání pachatele, jednatele a přímého účastníka za trest vraždy se trestal smrtí, zatímco u vzdálených spoluviníků a účastníků byl trest mírnější. Pokud byli v tomto postavení, odsuzovali se žalářem ve výši 5-10 let. Výjimkou byl takto spáchaný čin na rodinných příbuzných, čin spáchaný úkladnou, loupežnou nebo zjednanou vraždou. Zde byla trestní sazba zvýšena na 10-20 let. Za tzv. "trest na pokus" neboli vraždu nedokonanou byl ukládán za zvláště přitěžujících okolností trest doživotní, jinak trest těžkého žaláře. Současný TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou byl obsažen v §139, kde matka byla trestána za usmrcení nebo úmyslné opominutí pomoci při porodu svého dítěte s následkem smrti. Matka zde byla trestána podle toho, zda se jednalo o manželské nebo nemanželské dítě. Vykonal-li vraždu na manželském dítěti, byla odsouzena k doživotnímu žaláři. Pokud vykonala vraždu na nemanželském, hrozil jí trest těžkým žalářem od 10 do 20 let. To však neplatilo, pokud bylo dítě usmrceno jejím opominutím pomoci. Zde měla být potrestána těžkým žalářem od 5 do 10 let.¹⁶

O TrČ vraždy na dítěti mladším 15 let jako obecně přitěžující okolnosti, jak je tomu dnes v ustanovení §140 odst.1, 3, písm. c, , se v tomto zákoníku nepíše. Avšak trest na zavraždění dítěte se podle tehdejšího trestního zákoníku se současným shoduje v několika bodech. Především se jedná o možnost spáchání tohoto trestu konáním, kdy při porodu usmrtí své dítě nebo opomenutím, kdy

¹⁵ MALÝ, Karel a kol. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, a.s., 2003, str. 285. ISBN 80-7201-433-1.

¹⁶ §134-§139 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

úmyslně opomine poskytnout pomoc při porodu dítěti. Existuje zde i tzv. privilegovaná skutková podstata, jelikož matka, která zavraždí své dítě, nebude potrestána trestem smrti, jako u trestu vraždy podle §134 trestního zákoníku č.117/1852 ř.z., ale výrazně nižším trestem ve formě těžkého žaláře. Avšak existují i o odlišné body při srovnání obou skutkových podstat. Například právní ochrana dětí. Podle trestního zákoníku z roku 1852 neměly děti stejná práva, pokud byly narozeny v manželství či mimo manželství. Větší právní ochrany požívalo manželské dítě.

2.2.2 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

Nový trestní zákoník z roku 1950 nahradil necelých 100 let trvajícím trestním zákoníkem č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Zrušil dělení deliktů na zločiny, přečiny a přestupky a zavedl jednotnou kategorii TrČ. Přestupky, jakožto druhý typ deliktů, které jsou méně společensky nebezpečné, přesunul do zvláštního Trestního zákona správního.¹⁷ V první řadě byly chráněny zájmy státu. Díky tomu můžeme sledovat rozložení hlav TrČ ve zvláštní části trestního zákona. Ochrana člověka v té době nebyla prioritní. I. hlava obsahovala TrČ proti republice, zatímco ochrana života a zdraví se nacházela až v hlavě VI.¹⁸

Trestní zákon z roku 1950 již obsahoval tzv. kvalifikovanou skutkovou podstatu vraždy v § 216 odst.2 trestního zákona, a to vraždu spáchanou na několika osobách nebo opětovně, při loupeži nebo způsobem zvláště surovým, anebo je-li tu jiná zvláště přitěžující okolnost. Avšak vražda na dítěti, jak je v současné době stanovena v §140 odst. 1, 3, písm. c, TrZ zde definována nebyla. I přesto dle mého názoru je zde nutné zmínit ustanovení §216 odst. 2, písm. c, kde se objevuje kvalifikovaná skutková podstata vraždy podmiňující spácháním vraždy za jiné zvláště přitěžující okolnosti. Zvláště přitěžující okolností se rozumí taková okolnost, která s TrČ zpravidla spojena nebývá a která pro svou důležitost zvyšuje nebezpečnost činu nebo pachatele pro společnost. Mezi zvláště přitěžující okolností spadá dle mého názoru právě i vražda na dítěti. Vražda byla trestána odnětím svobody na 15-20 let, avšak pokud přistoupila některá z kvalifikačních okolností, byl pachatel potrestán doživotním vězením nebo trestem smrti.¹⁹

---

¹⁷ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, str. 617-618. ISBN 978-80-7380-127-4.

¹⁸ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ §216 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Vražda novorozeného dítěte matkou byla definována v §217 trestního zákona. Oproti předchozímu zákoníku je zde rozdíl v tzv. "úmyslném usmrcení novorozeného dítěte". Trestní zákoník z roku 1950 také nerozvádí, zda se tak mělo stát konáním či nekonáním, tedy opominutím povinnosti matky. Nový trestní zákoník se zde s předchozím shoduje ve výši trestu za spáchání TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Matka bude potrestána odnětím svobody na 5-10 let, což se však shoduje s výší trestu za úmyslné opominutí potřebné pomoci nemanželskému dítěti, s následnou smrtí. Rozdělení dítěte na manželské a nemanželské již v zákoně z roku 1950 nenalezneme. Výraznou odlišností je také způsobení smrti, kdy podle nového zákona ji lze způsobit "při porodu nebo hned po něm".²⁰ Trestní zákon z roku 1950 obsahuje u TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou skutkovou podstatu, která byla doslovně, až na výši ukládaného trestu, přepsána i do tr.zák. z roku 1961.²¹

2.2.3 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

I zde jsou nadále TrČ proti životu a zdraví až v hlavě VII. zvláštní částí tr.zák..

Co se týče TrČ vraždy podle tohoto zákona, byla v prvním znění zakotvena pouze základní skutková podstata tohoto TrČ a pachatel byl potrestán odnětím svobody na 10-15 let nebo trestem smrti.²² Na základě prováděných novel tr.zák. byl trest smrti zrušen, a to novelou č.175/1990 Sb.. Namísto tohoto mohl být ukládán výjimečný trest. Novelou zde byly zakotveny i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, kdy § 219 byl doplněn o nový odst. 2. Tento odstavec umožňuje pachateli uložit přísnější trest. Je zde zakotveno šest okolností, které se postupnými novelizacemi tr. zák. doplňují o další. Jednou z nich je spáchání vraždy na osobě mladší 15 let. Pachatel, který spáchá TrČ vraždy na osobě mladší 15 let, bude potrestán odnětím svobody na 12-15 let nebo výjimečným trestem.²³

Co se týče TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, je definován stejně, jak tomu bylo u předchozího trestního zákona. Až na výjimku výše trestní sazby.

²⁰ Srov. §217 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů a §139 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

²¹ Srov. §217 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů a §220 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

²² §219 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

²³ Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon

Za TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou bude matka potrestána trestem odnětí svobody ve výši 3-8 let.²⁴

2.2.4 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Přístup nového TrZ k ochraně zájmů jím chráněných je nyní naprosto odlišný. Novým TrZ se na rozdíl od dvou předchozích trestních zákoníků, dostává na první místo ochrana člověka, a to především ochrana jeho života a zdraví. Dochází k nadřazenosti lidských práv a svobod nad ostatními zájmy chráněnými TrZ.²⁵

Vražda v §140 TrZ je doplněna o tzv. vraždu s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, čímž je pachatel sankcionován přísněji než u vraždy prosté. Odst. 3 přejímá úpravu předchozího tr.zák., avšak okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby doplňuje o další znaky kvalifikované skutkové podstaty.²⁶

V důvodové zprávě k TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou je velmi stručně stanoveno, že „ *z platného trestního zákona přebírá trestní zákoník tradiční privilegovanou skutkovou podstatu vraždy novorozeného dítěte matkou (§140), která se v praxi osvědčila.* ”²⁷

Dle mého názoru nebyla a ani v současné době není skutková podstata TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou dobře definována. Na ustanovení §142 TrZ nahlížím velmi kriticky. V následujících kapitolách naznačím problém, se kterým se potýkají trestní soudci krajských soudů v praxi. Pojmy ustanovené v §142 TrZ jsou nejednoznačné a spory o jejich význam nejsou stále vyřešeny. Proto si pokládám otázku, jak mají sami soudci vyřešit správně případ, pokud dosud nejsou jednoznačně vyřešeny pojmy, jako jsou například novorozené dítě, porod a jeho počátek a s tím související počátek ochrany lidského života či pojem rozrušení způsobené porodem? Tyto a další pojmy se pokusím vysvětlit v následujících kapitolách.

---

²⁴ Srov. §217 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů a §220 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu> [citováno dne 8.11. 2017]

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu> [citováno dne 8.11. 2017]

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shu> [citováno dne 8.11. 2017]

3 Posuzování trestných činů proti životu

3.1 Trestné činy proti životu a zdraví

Zvláštní část TrZ je obsažena v §140 – §418 a je rozdělena do třinácti hlav. Skutkové podstaty jednotlivých TrČ se v TrZ dělí do jednotlivých hlav ve zvláštní části, a to podle tzv. druhového objektu. Hlava I. zvláštní části počíná ochranou života a zdraví člověka. Následují další hlavy, které se týkají individuálních práv a svobod jednotlivce, ochrany skupinových zájmů a končí ochranou zvláštních zájmů státu a mezinárodního společenství.²⁸

„Trestní zákoník na rozdíl od trestního zákona č. 140/1961 Sb., systematicky odděluje ochranu života od ochrany života a zdraví a zařazuje příslušné trestné činy především do prvních samostatných dvou dílů.“²⁹

V §140 - §167, v I. hlavě zvláštní části TrZ, jsou obsaženy TrČ proti životu a zdraví. Hlava I. je systematicky rozdělena na 5 dílů: TrČ proti životu, TrČ proti zdraví, TrČ ohrožující život nebo zdraví, TrČ proti těhotenství ženy a TrČ související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem.³⁰

Ve zvláštní části TrZ jsou TrČ proti životu a zdraví postaveny na prvním místě. Na čelní místo zvláštní části TrZ se TrČ proti životu a zdraví dostaly až zákonem č. 40/2009, TrZ. Oproti dřívějšímu tr. zák. vychází z toho, že základem každého právního státu jsou subjektivní práva, kde lidská a občanská práva a svobody mají ústřední postavení. Proto i jejich ochrana je hlavním společenským zájmem a hlavní prioritou ochrany trestním právem je ochrana osobnosti člověka, jeho práv a svobod a jeho důstojnosti. TrZ proto do středu pozornosti dostává člověka, jeho život, zdraví, tělesnou integritu a další právem chráněné hodnoty. S tím souvisí systematika zvláštní části TrZ, kdy hlava I. obsahuje TrČ proti životu a zdraví, hlava II. TrČ proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství a hlava III., ve které jsou zařazeny TrČ proti

²⁸ NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef a kol. Trestní právo hmotné. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 354. ISBN 978-80-7380-291-2.

²⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1456. ISBN 978-80-7400-428-5.

³⁰ §140 - §167 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

lidské důstojnosti v sexuální oblasti.³¹ V hlavě I. jsou co do závažnosti zahrnuty jak TrČ nejnebezpečnější, kdy příkladem může být vražda či těžké ublížení na zdraví, tak i TrČ, které jsou méně závažné, například rvačka. V hlavě I. jsou obsaženy přečiny, zločiny i zvláště závažné zločiny. Rozdíly v závažnosti TrČ jsou vyjádřeny především zákonnou trestní sazbou, která ovlivňuje ukládání druhu a výměry trestu. Vražda jako jeden z nejzávažnějších TrČ pak ve své skutkové podstatě obsahuje možnost uložení výjimečného trestu, a to jako jediná v celé hlavě I. zvláštní části TrZ.³²

Ochrana života není pouze v hlavě I. TrZ, ale je obsažena i v dalších hlavách zvláštní části, jako jsou např. vybrané TrČ proti svobodě, obsažené v hlavě II. TrZ, vybrané TrČ v hlavě XII.- TrČ vojenské či vybrané TrČ v hlavě X.- TrČ proti pořádku ve věcech veřejných. A mnoho dalších.³³ Do I. hlavy byly zařazeny pouze ty TrČ, u kterých je hlavním nebo jediným objektem život nebo zdraví.³⁴

Právo na život je zakotveno také v nadstátních právních úpravách, v mezinárodních dokumentech o lidských právech. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ve svém čl. 6 doslova uvádí, že: „*Každá lidská bytost má přirozené právo na život. Toto právo je chráněno zákonem. Nikdo nebude svévolně zbaven života.*“³⁵ Všeobecná deklarace o lidských právech ve svém čl. 3 praví, že: „*Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.*“³⁶ Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 2 odst. 1. uvádí: „*Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života, kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.*“³⁷ Úmluva o právech

---

³¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 544-545. ISBN 978-80-7552-358-7.

³² NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 25-26. ISBN 978-80-7357-509-0.

³³ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 24. ISBN 978-80-7357-509-0.

³⁴ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, s.r.o., 2010, str. 108. ISBN 978-80-7317-084-4.

³⁵ Čl.6 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit._prava_.pdf [citováno dne 1.10.2017]

³⁶ Čl.3Všeobecné deklarace lidských práv. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf [citováno dne 1.10.2017]

³⁷ Čl.2 odst.1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Dostupné z: http://www.ehcr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf [citováno dne 1.10.2017]

dítěte v čl. 6 garantuje každému dítěti vrozené právo na život a pro účely této úmluvy definuje v čl. 1 pojem dítě jako: „...každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“³⁸ A dále je právo na život zakotveno také v ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, a to v čl. 6: „(1) Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením. (2) Nikdo nesmí být zbaven života. (3) Trest smrti se nepřipouští. (4) Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.“³⁹

Objektem TrČ proti životu a zdraví, vyjma dílu 5. hlavy I. zvláštní části TrZ, je zejména život a zdraví člověka, život plodu.⁴⁰

V hlavě I. jsou obsaženy jak TrČ poruchové, tak i TrČ ohrožovací. Poruchové TrČ jsou uvedeny v díle 1., 2. a 4. hlavy I. zvláštní části TrZ, kdy objektivní stránka je nejčastěji vyjádřena způsobením smrti nebo poškozením zdraví.⁴¹ Díl 3. hlavy I. zvláštní části TrZ představuje TrČ ohrožovací. Jsou v něm uvedeny skutkové podstaty TrČ, které chrání ohrožení života a zdraví osob. Ohrožovací TrČ jsou charakterizovány tím, že k jejich dokonání postačí pouhé ohrožení, což znamená, že následkem je vyvolání reálného nebezpečí.⁴² Objektivní stránka je u TrČ proti životu a zdraví vyjádřena buď způsobením smrti, nebo ublížením na zdraví. Jedná se o nepravé omisivní delikty, a proto může pachatel jednat jak konáním, tak i opomenutím. Následky těchto TrČ se rozdělují na 3 druhy, podle stupně závažnosti, a to na usmrcení, těžkou újmu na zdraví a ublížení na zdraví.⁴³

---

³⁸ Čl. 6 Úmluvy o právech dítěte. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-dite.pdf> [citováno dne 1.10. 2017]

³⁹ Čl. 6 ústavního zákona č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> [citováno dne 1.10. 2017]

⁴⁰ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 24. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁴¹ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 25. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁴² JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 554. ISBN 978-80-7502-120-5.

⁴³ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 530. ISBN 978-80-7502-120-5.

Trestné jednání v hlavě I. zvláštní části TrZ je jednání jak úmyslné, tak i jednání nedbalostní. Právě rozlišení formy zavinění má zásadní význam pro určení, o který TrČ v hlavě I. se bude jednat.⁴⁴

Pachatelem může být vždy fyzická osoba. Právnícká osoba může být pachatelem všech TrČ proti životu a zdraví s výjimkou TrČ zabití, vraždy novorozeného dítěte matkou, účasti na sebevraždě a rvačky.⁴⁵

TrZ upravuje na rozdíl od předchozího tr. zák. tzv. svolení poškozeného. Svolení poškozeného patří mezi jednu z okolností vylučujících protiprávnost. Život a zdraví jsou základními hodnotami, které nesmí být ohroženy či poškozeny, a to ani na základě svolení poškozeného. Výjimkou je svolení k lékařským zákrokům, pokud jsou v době jednání v souladu s právním řádem, poznatky lékařské vědy a praxe. I přes svolení poškozeného nadále trvá protiprávnost jednání u eutanazie nebo asistované sebevraždy.⁴⁶

“Trestné činy proti životu a zdraví, kromě těch, které jsou spáchány v dopravě, nepředstavují svým výskytem příliš velkou část celkové kriminality. Převažují mezi nimi úmyslné trestné činy ublížení na zdraví”⁴⁷

3.2 Trestné činy proti životu

Hlava I. zvláštní části TrZ, díl 1., obsahuje TrČ proti životu a zdraví, a to v §140 – §144. Patří sem vražda, zabití, vražda novorozeného dítěte matkou, usmrcení z nedbalosti a účast na sebevraždě.⁴⁸

U všech TrČ proti životu je objektem lidský život. Lidský život je chráněn od počátku porodu. Do této doby je člověk pouze plodem, který je chráněn ustanoveními o TrČ proti těhotenství ženy, obsažených v §159 - §163 TrZ.⁴⁹ Ochrana lidského života končí biologickou smrtí mozku tzv. cerebrální smrtí, kdy obnovení všech životních funkcí je vyloučeno. Ochranou lidského života se budu

---

⁴⁴ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 25. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 552. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁴⁶ KUČHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 6. ISBN 978-80-7400-047-8.

⁴⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 530. ISBN 978-80-7502-120-5.

⁴⁸ §140- §144 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 584. ISBN 978-80-7552-358-7.

zabývat v kapitole uvedené níže. Předmětem útoku u těchto TrČ je živý člověk, který je rozdílný od pachatele, vyjma TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, kde předmětem útoku je novorozené dítě.⁵⁰

Objektivní stránka u vraždy, zabití, vraždy novorozeného dítěte matkou a usmrcení z nedbalosti spočívá v usmrcení. Odchytkou je TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, kdy usmrcení musí nastat v určitém časovém období, a to při porodu nebo bezprostředně po něm. Naproti tomu u TrČ účasti na sebevraždě je naplněna objektivní stránka již pachatelovým pouhým pohnutím jiného k sebevraždě, anebo v jeho pomoci, avšak je nutné, aby se sebevrah o sebevraždu minimálně pokusil.⁵¹

Pachatelem zabití a účasti na sebevraždě může být kterákoliv fyzická osoba. Pachatelem vraždy a usmrcení z nedbalosti může být nejen fyzická, ale i právnická osoba. U TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou může být pachatelem pouze matka novorozeného dítěte, jako tzv. konkrétní subjekt.⁵²

Co se týče subjektivní stránky, vyžaduje se u všech těchto TrČ úmysl, vyjma TrČ usmrcení z nedbalosti. Tento úmysl směřuje k usmrcení člověka či k usmrcení člověka přispět, není však podmínkou úmysl přímý. U TrČ usmrcení z nedbalosti se trvá na nedbalostním zavinění.⁵³

3.3 Komparace trestných činů proti životu

3.3.1 Vražda x zabití x vražda novorozeného dítěte matkou

Vražda je postihována v TrZ jako nejtěžší TrČ proti životu. TrZ rozlišuje ve svém ustanovení §140 skutkovou podstatu vraždy základní, ustanovenou v odst. 1, a skutkovou podstatu kvalifikovanou, ustanovenou v odst. 2. Vražda novorozeného dítěte matkou v §142 TrZ a zabití v §141 TrZ jsou skutkovými podstatami privilegovanými.⁵⁴ Zda se jedná o základní, kvalifikovanou či

---

⁵⁰ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 27-28. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁵¹ NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 28-39. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁵² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 552. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁵³ KUČHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 532. ISBN 978-80-7400-047-8.

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 553. ISBN 978-80-7552-358-7.

privilegovanou skutkovou podstatu TrČ, rozhoduje jejich typová závažnost. Nižší typovou škodlivost charakterizují privilegované skutkové podstaty TrČ. To znamená, že k základní skutkové podstatě přistoupí určitá okolnost, která typovou škodlivost TrČ sníží. Vražda novorozeného dítěte matkou a zabití jsou privilegovanými skutkovými podstatami k základní skutkové podstatě TrČ vraždy. Privilegovaná a základní skutková podstata jsou k sobě v poměru speciality, což znamená, že je nemožný jejich jednočinný souběh. Poměr speciality je i u skutkové podstaty zabití a vraždy novorozeného dítěte matkou.⁵⁵ Všechny tři TrČ jsou TrČ, kdy pachatel osobu či novorozené dítě úmyslně usmrtí, čímž je naplněna objektivní stránka. Objektem všech tří TrČ je lidský život a předmětem útoku je člověk, respektive novorozené dítě u TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. U TrČ vraždy může být pachatelem kdokoliv, jak fyzická, tak i právnická osoba. U TrČ zabití jím může být pouze kterákoli fyzická osoba. U TrČ vraždy novorozeného dítěte jím může být pouze matka novorozeného dítěte, tzv. konkrétní subjekt. Po subjektivní stránce se u všech TrČ vyžaduje úmysl, který musí směřovat k usmrcení člověka.⁵⁶

3.3.2 Vražda x zabití

Pokud bychom podrobněji srovnali TrČ vraždy dle §140 TrZ a TrČ zabití dle §141 TrZ, našli bychom 3 odlišné znaky. Prvním rozdílem je jejich zařazení do různých kategorií TrČ. Zatímco vražda je zvlášť závažným zločinem, zabití je díky svému rozpětí zákonné trestní sazby zločinem. Druhým rozdílem je základní znak skutkové podstaty TrČ, a to tzv. subjektivní stránka. Konkrétně se jedná o pohnutku. Třetím rozdílem je osoba pachatele. Zatímco u zabití jím může být pouze fyzická osoba, u vraždy je možná i osoba právnická. Objektivní stránka těchto TrČ je vymezena stejně, usmrcením.⁵⁷

Privilegovaná skutková podstata zabití se od TrČ vraždy liší tím, že pachatel úmyslně usmrtí jiného člověka v silném rozrušení ze strachu, úleku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Ustanovení o TrČ zabití obsahuje dvě kategorie

---

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 100-101. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 553-559. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁵⁷ Srov. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

privilegovaných okolností, co se týče úmyslného usmrcení. Tento skutek je postihován podstatně mírněji než TrČ vraždy, pokud je při úmyslném usmrcení naplněn alespoň jeden znak uvedený výše. Dle Hořáka se jedná o TrČ, který obsahuje dva znaky. Tedy, pachatel se dopustí jednání v tzv. afekt deliktu neboli v "prudkém ospravedlnitelném hnutí mysli", nebo ve zkratkovité reakci. Ještě je tu i okolnost tzv. provokace. Tato okolnost je nezávislá na afekt deliktu či zkratkovité reakci a spočívá v určité formě viktimologického zavinění na straně poškozeného. Zavrženíhodné jednání poškozeného postačí k naplnění skutkové podstaty TrČ zabití.⁵⁸

Podle Hasche lze usuzovat s ohledem na nižší sazbu, než je u TrČ vraždy, že silné rozrušení musí být velmi výrazné a ze společenského hlediska do značné míry pochopitelné a ospravedlnitelné. „*Je přitom jednoznačně zřejmé, že nemůže být privilegováno rozrušení, které by mělo původ v hněvu, zlobném afektu, pomstě apod., tedy že by nešlo o obrannou reakci, ale o reakci mající povahu útoku, byť vyprovokovaného. Nemůže jít ani o rozrušení vzniklé v reakci na vypjatou situaci, do které se pachatel dostal svým nezákonným nebo nemorálním chováním.*“⁵⁹ Dále Hasch rozvádí důvod reakce pachatele na zavrženíhodné jednání poškozeného. V TrZ není vyžadováno, aby pachatel reagoval při zabití jiného v silném rozrušení. Tohoto zavrženíhodného jednání se musí dopustit poškozený. „*V těchto případech lze s ohledem na shora uvedený vztah k vraždě privilegovat jen reakce na jednání poškozeného, které je pro pachatele fyzicky i duševně trýznivé, vzbuzující ponížení, hrozící závažnou újmou na právech apod. rozhodně nemůže jít o reakci na činy poškozeného zaměřené jen proti majetku pachatele, které by pro pachatele neměly zcela zásadní existenční důsledky.*“⁶⁰ Není vyloučeno, aby úmyslné usmrcení, které bylo spácháno s rozmyslem, bylo posouzeno jako TrČ zabití, pokud se tak stalo z důvodu silného rozrušení pachatele.⁶¹

---

⁵⁸ HOŘÁK, Jaromír, Vražda a zabití v novém trestním zákoníku, Bulletin advokacie 10/2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009, str. 54-62.

⁵⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 535. ISBN 978-80-7502-120-5.

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 536. ISBN 978-80-7502-120-5.

⁶¹ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 532-536. ISBN 978-80-7502-120-5.

Rozhodnutí o tom, zda zavinění u TrČ se bude posuzovat jako vražda či zabití, bude dovozováno z okolností činu. Důležité tedy budou okolnosti, za nichž došlo k útoku, motiv, co útoku předcházelo, jak byl proveden, čím a podobně.⁶²

Zabití, jako samostatná skutková podstata, bylo zavedeno až novým TrZ. Tr. zák. tuto skutkovou podstatu neobsahoval, byla zahrnuta v TrČ vraždy. *„Základní skutková podstata vraždy podle §219 trestního zákoníku nebyla způsobila postihnout rozdíly mezi úmyslným usmrcením, k němuž došlo na základě tzv. viktimologického zavinění, kdy poškozený sám svým zavrženíhodným jednáním vytvářel kriminogenní situaci, ale nebyla ani s to vystihnout mnohdy zásadní rozdíly ve skutkových okolnostech co do plánovitosti vraždy či naopak spontánnosti smrtícího útoku.“*⁶³

Při psaní podkapitoly *„Komparace trestných činů proti životu“* jsem se během studie spisů Krajského soudu v Ústí nad Labem setkala se zajímavým případem. Vrchní soud v Praze komparoval a následně rozhodl o kvalifikaci TrČ. Příkladem o překvalifikaci TrČ vraždy podle §140 odst.1, 3 písm. c, TrZ na TrČ zabití podle §141 TrZ byla snaha obhajoby u podaného odvolání obviněné pachatelky. Trestní řízení bylo vedeno u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod spisovou značkou 51T 13/2016. Pachatelka byla vinna pro TrČ vraždy a v rámci odvolání se obhajoba snažila o překvalifikaci tohoto TrČ na TrČ zabití. Vrchní soud v Praze odvolání zamítnul a zdůvodnil. Privilegovaná skutková podstata zabití předpokládá existenci alespoň jednoho ze dvou okruhů privilegujících okolností (v silném rozrušení ze strachu, úleku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného). U obžalované není možné dovést jakoukoliv formu omluvitelného hnutí mysli. Obviněná o svém těhotenství věděla, snažila se jej utajit před okolím, nevyhledala lékařské ošetření před porodem ani po něm. Byla zdravá, byla zkušenou rodičkou (celkem pět těhotenství- tři porody, dvě interrupce), po porodu postupovala zcela vědomě a racionálně s cílem zbavit se nechtěného dítěte. Rozrušení v dané situaci

---

⁶² JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 532-541. ISBN 978-80-7502-120-5.

⁶³ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1490. ISBN 978-80-7400-428-5.

nelze vyloučit, ale rozhodně se nejedná o TrČ zabití podle §141 TrZ. Odvolací soud zamítl odvolání.⁶⁴

3.3.3 Vražda novorozeného dítěte matkou x vražda

Této kapitole se bude věnovat zvlášť v kapitole níže uvedené.

3.3.4 Usmrcení z nedbalosti

Společným znakem TrČ usmrcení z nedbalosti s ostatními TrČ v díle 1. je objekt, jímž je lidský život. Liší se však formou zavinění, kdy k trestnosti postačí nedbalostní zavinění. Tímto typem zavinění TrZ odlišuje terminologicky takové jednání od TrČ vraždy, zabití a dalších TrČ, které lze spáchat na základě úmyslného zavinění. V ostatních prvcích skutkové podstaty se shodují.⁶⁵

Příkladem ze soudní praxe je rozhodnutí Okresního soudu v Ústí nad Labem vedené v trestním spisu pod spisovou značkou 4T 9/2017. Státní zástupce podal obžalobu na obviněnou, která měla spáchat TrČ usmrcení z nedbalosti na své nezletilé dceři. TrČ měl být spáchán v červenci roku 2014. Důvodem usmrcení z nedbalosti mělo být, že matka dle obžaloby dítě řádně nekrmila a nezajistila mu dostatečný přísun tekutin. Důsledkem toho měla být podvýživa, dehydratace, porucha vnitřního metabolismu a ledvin, zvýšení nároků na srdeční činnost s následným rozvojem šoku. Následkem toho nezletilá měla zemřít a okresní státní zástupce v Ústí nad Labem podal obžalobu, dle které měla pachatelka spáchat TrČ usmrcení z nedbalosti. Jinému z nedbalosti způsobila smrt proto, že porušila důležitou povinnost uloženou jí dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zanedbala povinnost v péči o zdraví dítěte. Rozhodnutí soudce se opíralo o dva protichůdné znalecké posudky. Soudní znalec z odvětví pediatrie se opíral o to, že dle klinického stavu dítěte nebyl jasný důkaz o dehydrataci, která by byla příčinou úmrtí. Protichůdný názor měl soudní znalec z odvětví soudního lékařství a toxikologie, který na podkladě soudní pitvy dospěl k závěru, že úmrtí nastalo následkem dehydratace při průjmovém onemocnění. Trestní soudce Okresního soudu v Ústí nad Labem své rozhodnutí odůvodnil a zprostil obviněnou v plném rozsahu viny.⁶⁶ Při studiu tohoto spisu jsem se nemohla ztotožnit s rozhodnutím trestního soudce. Dle mého názoru chybělo

⁶⁴ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod spisovou značkou 51T 13/2016

⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 559-560. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁶⁶ Trestní spis Okresního soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 4T 9/2017

ospravedlňující zdůvodnění, které by zprošťovalo vinu pachatelky. Pokud jsou dva naprosto protichůdné znalecké posudky, jak je možné, že na základě nich soud může jednoznačně bez pochybností rozhodnout a tento důkaz vzít za spolehlivý? K tomu se vztahuje i má následující myšlenka. Jak se může soud přiklonit k posudku znalce pediatra, který dítě viděl pouze na fotkách a rozhodnutí zakládal na svých praktických zkušenostech, zatímco znalkyně z odvětví soudního lékařství prováděla znalecky posudek na mrtvém těle dítěte a její názory byly opřeny o výsledky pitvy?

3.3.5 Vražda x účast na sebevraždě

Účast na sebevraždě je posledním TrČ uvedeným v díle 1., hlavy I. TrZ. S TrČ vraždy sdílí svůj objekt- lidský život a subjektivní stránku- úmysl. Na rozdíl od vraždy může být u tohoto TrČ pachatelem jen fyzická osoba. Objektivní stránka je od TrČ vraždy odlišná. U TrČ účasti na sebevraždě je naplněna, pokud pachatel jiného k sebevraždě pohne, tedy navede nebo jinému k sebevraždě pomáhá.⁶⁷

Přestože se pohnutí či pomáhání k sebevraždě blíží pokusu podle §24 odst.1, písm. b, , c, TrZ, nejedná se o formu účastenství, ale o pachatelství. Toto vysvětlení nalezneme ve Velkém komentáři k trestnímu zákoníku. Jelikož pokus sebevraždy či sebevražda dokonaná nejsou TrČ, nemůže se jednat o formu účastenství, ale přímo o pachatelství.⁶⁸

Co se týče vztahu tohoto TrČ k vraždě, je důležité, že pokud pachatel jiného k sebevraždě donutí násilím fyzickým či psychickým nebo pohne-li k sebevraždě osobu, která není způsobilá rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro nedostatek věku nebo pro duševní poruchu, dopouští se TrČ vraždy v rámci tzv. nepřímého pachatelství.⁶⁹

Pokud by se obviněný s poškozeným domluvili na vzájemném usmrcení, a to dobrovolně, kdy následkem smrti by byla smrt, budou opět naplněny znaky TrČ vraždy. Tím není vyloučeno, aby mohlo být následně uvažováno o kvalifikaci TrČ

---

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 561. ISBN 978-80-7552-358-7.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str.1523. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str. 561. ISBN 978-80-7552-358-7.

jako zabití. Okolnosti by také mohly mít vliv na použití ustanovení TrZ o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.⁷⁰

Na rozdíl od předchozích TrČ v díle 1., hlavě I., zvláštní části TrZ, není dle mého názoru možné spáchat tento TrČ na věkové kategorii dětí, respektive novorozenců, kterou se zabývám ve své diplomové práci.

---

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str.561-562. ISBN 978-80-7552-358-7.

4 Kriminalita žen

Pojem násilná kriminalita v širším pojetí zahrnuje TrČ, u kterých dochází k poškození nebo destrukci objektu. V užším slova smyslu je násilnou trestnou činností protiprávní jednání, jímž dojde k fyzickému poškození či usmrcení konkrétní osoby či pokusu o něj.⁷¹

Existuje několik klasifikací osobností pachatelek TrČ. Jednou z prvních metod, kterou vytvořili autoři Lombroso a Ferrero, je typologie, podle které rozlišovali pachatelky na prostitutky, potratářky, vražedkyně dětí a spoluvinice znásilnění. Modernější typologií bylo rozlišení pachatelek dle Dalyové jako žen na ulici, zraněných a zraňujících žen, bitých žen a v drogách angažovaných žen. Pro mou diplomovou práci hodnotím jako nepřiléhavější klasifikaci pachatelek vražd, jejímž autorem je Cole a spol., kteří rozdělili pachatelky vražd do 6 kategorií: masochistické ženy, otevřeně hostilní ženy, skrytě hostilní ženy, psychotické ženy, amorální ženy a neschopné ženy. Ty, které často zabíjejí děti, zařazují autoři do kategorie skrytě hostilních žen. Tyto ženy jsou navenek málo nápadné svou nenávisť a nepřátelskostí, mají strach navenek projevit svou zlost, mají často partnery s abúzem různého druhu (alkohol, drogy) a všeobecně nejsou moc výkonné.⁷² To odpovídá i znaleckým posudkům z odvětví psychiatrie a psychologie, které nastíním níže. Dle mého názoru nelze vyloučit, že vraždit své děti budou i pachatelky spadající do ostatních kategorií.

Ženy násilných TrČ, které jsou odsouzeny k trestu odnětí svobody vyššímu než 5 let, jsou, co se týče osobnostní charakteristiky, obvykle netrestané, s pocity nedostačivosti, nízkou sebedůvěrou a jsou citově ploché. Interpersonální vztahy jsou povrchní a nejsou moc citově angažované. Intelektové schopnosti odpovídají průměru, někdy podprůměru. Ženy jsou deprimované, rozladěné, vykazují prožitky nepohody. Je pro ně typická egocentričnost, sklon k manipulování, impulsivnost, nespolehlivost atd..⁷³

Ženy jako pachatelky vražd se častěji podílejí na vraždách partnerů a dětí. Proč ženy zabíjejí častěji rodinné příslušníky, je z důvodu toho, že ženy tráví

---

⁷¹ KUČHTA, Josef; VÁLKOVÁ, Helena a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2005, str.379-380. ISBN: 80-7179-813-4.

⁷² BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 23-25. ISBN: 978-80-7338-063-2.

⁷³ BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 73. ISBN: 978-80-7338-063-2.

mnohem více času v rodině a s rodinou mají více sociálních interakcí. Protiprávní jednání žen, kterým spáchají vraždu, je hodnoceno jako narušenější, a proto mají větší pravděpodobnost k posouzení jejich patologické osobnosti jinak než u mužů. Znalci z odvětví psychiatrie a psychologie je častěji posuzují jako nemocné nebo vážně osobnostně narušené. Zvláště tomu tak je u vraždy novorozeného dítěte matkou, kdy žena je často posuzována jako psychotická.⁷⁴

Ženy se dopouští nejčastěji vražd motivovaných vzájemnými vztahy, nenapadají často osobu neznámou, nejčastější obětí jsou jejich děti.⁷⁵ Vražedné útoky u českých žen směřují nejčastěji proti rodinným příslušníkům. Příčinami vražd jsou mezilidské neshody v partnerství či v rodině a alkohol. Autoři k tomu dodávají i jednání duševně nemocné matky, pokud je manželství nekonfliktní. Co se týče TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, ukázaly výzkumy, že vražedkyněmi byly ženy mladšího věku, svobodné, se základním a nižším vzděláním, s nízkou inteligencí. V rámci okolí jsou hodnoceny kladně a jejich motivací je nejčastěji nechtěné těhotenství, konfliktní vztahy či strach z pomluvy. Motivem u vdaných matek bývá negativní postoj otce dítěte nebo manželčina nenávisť manžela.⁷⁶

Vražda novorozeného dítěte matkou a vražda na dítěti patří do kategorie násilných TrČ. Většina žen páchajících násilné TrČ žila do svých 15 let v úplné rodině, člen rodiny pachatelky neprodělal psychiatrické vyšetření a nebyl zde ve velké míře zjištěn abúzus alkoholu. Rodina nebyla v převážném množství nikdy trestána a výchova pachatelky byla normální. Poruchy chování pachatelek v dětství byly pomálu a většina žen měla skončené minimálně základní vzdělání.⁷⁷ Vraždy novorozenců matkami bývají programové, připravované. Těhotná žena těhotenství skrývá, nenavštěvuje lékaře, na porod a dítě se nepřipravuje. Porod probíhá tajně, nejčastěji doma. Nejčastější příčinou smrti je neaktivní jednání, kdy matka ponechává dítě na místě. Těhotenství je nejčastěji nechtěné.⁷⁸

---

⁷⁴ BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 32-33. ISBN: 978-80-7338-063-2.

⁷⁵ BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 34. ISBN: 978-80-7338-063-2.

⁷⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 36. ISBN: 978-80-7338-063-2.

⁷⁷ BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007, str. 63. ISBN: 978-80-7338-063-2.

⁷⁸ KUČHTA, Josef; VÁLKOVÁ, Helena a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2005, str.394. ISBN: 80-7179-813-4.

4.1 Znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychologie a odvětví psychiatrie, zaměřené na typologii osobnosti pachatelky trestného činu vraždy na dítěti

Tomu, jak byla osobnost pachatelky vraždy hodnocena výše, v zásadě odpovídají i závěry znaleckých posudků v praxi. Pachatelky, které byly uznány vinnými z TrČ vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, TrZ, byly posouzeny znalci z odvětví psychologie a psychiatrie. Je velmi zajímavé pozorovat, jak tyto ženy v závěrech znaleckých posudků vykazují prakticky stejné vlastnosti a stejný typ chování. Níže nastíním jednotlivé případy vražd novorozenců matkami.

4.1.1 Výsledky znaleckých posudků v jednotlivých trestních spisech Krajského soudu v Ústí nad Labem

Pachatelka vyrůstala v neúplné rodině. Matka je středoškolsky vzdělaná, svého otce pachatelka nezná. Vyrůstala od 7 let s nevlastním otcem, žádné problémy s ním nebyly. Bydlela s nimi do 19 let, kdy odešla z domu kvůli častým hádkám, že všechno dělala špatně. Sama pachatelka má středoškolské vzdělání. Opakovaně byla přistihnuta při krádežích, vždy to byly jen přestupky. S rodinou se neviděla 19 let. Od 19 let si píchá pervitin. Znalec z odvětví psychiatrie hodnotí pachatelku jako napjatou, plačtivou, směřící se, to je emočně labilní, bez známek duševní psychózy. Vyšetřovaná je emočně plochá, se známkami citového strádání. Znalec z odvětví psychologie hodnotí osobnost pachatelky jako slabšího inteligentního průměru, přičemž v její osobnostní struktuře byly zjištěny prvky maladaptivity, nezdrženlivosti, emoční plochosti a deprivace. Je snadno ovlivnitelná. Znalec z odvětví psychologie uvedl, že intelekt pachatelky je dostačující k tomu, aby správně vyhodnotila situaci, která vznikla a poskytla dítěti pomoc. Jednání obžalované jasně vedlo ke zbavení se dítěte.⁷⁹

Pachatelka se při vyšetření znalcem psychiatrem sama sobě jeví jako zdravá, není duševně nemocná, ale bývá někdy velmi nervózní. Z toho důvodu bere Neurol⁸⁰. Žila v úplné rodině s jedním sourozencem- dvojčetem, který je nyní ve výkonu trestu na 5 let, byl závislý na alkoholu a drogách. Rodiče mezi sebou neměli nikdy problém. Bydlela u nich do 26 let, později si převzali do péče její

---

⁷⁹ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 50T 4/2007

⁸⁰ Poznámka: Neurol je lék ke snižování úzkosti při depresích, úzkostných poruchách či jiných onemocněních.

děti. Její bývalý manžel byl ve výkonu trestu také, a to asi na 23 let (pravděpodobně za dvojnásobnou vraždu). Manžela si brala ve věznici a děti spolu měli až po svatbě. Našla si nového přítele a rozvedli se. Ve škole dobrá nebyla, učení ji nebavilo. Výchova ze strany rodičů byla dobrá, dohlíželi na ni, musela doma pomáhat. Po dokončení základní školní docházky se učila na zahradnici, ale z učení odešla. Nikdy nebyla bez práce. Nekouří, nepije alkohol, drogy nikdy nebrala. Znalec z odvětví psychiatrie charakterizoval pachatelku jako zdravou, netrpící duševní poruchou. Na spáchání TrČ se podílela osobnost vyšetřované. Vývoj osobnosti je již ukončen a nelze očekávat žádné změny osobnostního profilu. Ze situačních vlivů uvedl znalec faktor psychosociální v průběhu nechtěného těhotenství. Znalec z odvětví psychologie se vyjádřil k pachatelce jako k osobě podprůměrných intelektových schopností. Osoba se dle něj vyvíjela bez výrazných poruch chování, avšak inklinovala k problematickým osobnostem (partnerům a manželům). Je charakterizována svoji nevyzrálostí a emoční nedospělostí, lehkovážností a nedostatkem předvídatelnosti.⁸¹

Pachatelka pochází z úplné rodiny. Oba rodiče mají středoškolské vzdělání. Rodiče přicházeli do konfliktu pouze kvůli osobě pachatelky. Posuzovaná líčí otcovy negativní rysy, líčí také, jak jako malá dostala od otce facku. Matku líčí pozitivně, považuje ji za jediného člověka, který se jí zastával. S otcem se poslední roky vzájemně ignorovali a hrubý byl dle pachatelky jen vůči ní. Dle znalce psychiatra jsou odpovědi pachatelky s častým afektivním doprovodem, je emočně nestabilní, střídá plačtivé výbuchy s veselostí v závislosti na aktuálním tématu, je osobností s projevy celkové nezralosti a neharmonickou skladbou. Znalec z odvětví psychologie hodnotí pachatelku jako dobře průměrné inteligentní, disharmonicky se vyvíjející osobnost, nevyzrálou a nevyváženou zvláště v emoční oblasti. Znalec z odvětví psychologie konstatoval, že úsudek je zbrklý a má tendence ke zkratkovitému jednání. Má tendence k účelovému a emočně nadměrnému zkreslování informací. Zkreslování výpovědi není chorobně podmíněno. Má tendence k přehánění při podávání informací. V minulosti byla v péči psychiatra (mentální anorexie, poruchy chování a emocí). Motivace vraždy byla výslednicí jak osobnostních, tak situačních faktorů. Vyšetřovaná má tendence k přehánění, emocemi nadměrně zaujatému podávání informací a k účelovému svádění viny svého selhání mimo sebe. Pachatelka podle závěrů

---

⁸¹ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 49T 4/2009

znalců byla schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání a v důsledku osobnostní struktury byla lehce snížena schopnost své jednání ovládat.⁸²

Znalec z odvětví psychiatrie sepsal dosavadní život pachatelky. Pachatelka vyrůstala v rodině, kde byl dobrý kontakt mezi všemi, psychiatrická léčba nebyla u žádného člena domácnosti a sama pachatelka neměla psychické problémy. Ukončila základní vzdělání a vyučila se v oboru kuchařky. Poruchy chování ve škole pachatelka neudávala. Alkohol nepije, děti má ráda. V manželství je spokojena, je spokojena i sama se sebou, komplikace v životě žádné nemá. Nemyslí si, že je duševně nemocná, pouze byla v obtížné finanční situaci. Znalec charakterizoval pachatelku po emoční stránce jako chudší, plošší, bez projevů vřelosti a s omezenou emoční přizpůsobivostí. Pachatelka byla dle závěru znalce svým formátem a zájmovou orientací jednoduchá. Agresivně ani protispolečensky založená nebyla. Intelekt dosahuje slabého průměru až podprůměru. Dítě bylo nežádoucí z důvodu neutěšené finanční situace. Dle znalce skutek odráží osobnostní formát pachatelky vystavené zátěži. Osobnost vyšetřované charakterizuje na závěr osobnostní abnormitou, tedy, má tendenci vytěšňovat negativní zážitky, neřešit problémy a vyčkat, až se to samo vyřeší. Úroveň intelektu je ale dostačující k tomu, aby pachatelka posoudila své jednání v plném rozsahu. Je bez známek duševní poruchy. K úplně stejnému závěru se přiklonil i znalec z odvětví psychologie. Dle něj souhra osobnostních dispozic a skutečnosti nechtěného těhotenství stojí za motivaci jejího protiprávního jednání. Oba se shodli na tom, že páčání další trestné činnosti pachatelkou bude málo pravděpodobné, jelikož pachatelka není protispolečensky orientovaná.⁸³

Znalec psychiatr během vyšetřování pachatelky dospěl k závěru, že pachatelka navazovala kontakt s měnící se úrovní spolupráce, s trváním vazby se zřetelněji manifestovala negativa osobnostní výbavy, kdy při posledním kontaktu docházelo až k rezonančnímu chování. Pachatelka má pouze základní vzdělání, učební obor z důvodu gravidity nedokončila. Sama na sebe nahlíží jako na klidnou, rozčilující se pouze při lži. Je bez přátel. Jedná se o neharmonickou skladbu osobnosti. Intelektové schopnosti jsou slabého průměru až podprůměru. Osobnost je jednodušeji strukturovaná, nedostatečně vyvážená, s poruchami v emoční sféře. Emotivita je egocentrická, nevyvážená, bez dobrého afektivního

---

⁸²Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 48T 15/2010

⁸³Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 50T 16/2014

přizpůsobení se. Při delší psychické zátěži vystupuje do popředí stenická složka osobnosti. Má tendence ke změnám v podávání informací, svádí svá selhání na okolí a projevuje pocity ukřivděnosti. Obžalovaná je podle znalce zdravá. Znalec u pachatelky vidí ještě možnost resocializace. Psycholog poukazuje na nejslabší výkon posuzované v oblasti využití naučeného v praxi, v oblasti sociálních kompetencí a schopnosti emočně adekvátním způsobem aplikovat vědomosti do běžného života. I psycholog, stejně jako psychiatr, upozorňuje v posudku na měnící se chování vyšetřované. Z počátku se pachatelka chová submisivně, plačtivě, při posledním vyšetření je upravená, nalíčená, podrážděná, málo sdílná, nespolupracující, s otráveným výrazem.⁸⁴

4.2 Shrnutí

Jak jsem uvedla výše, z odborných učebnic vyplývá, že většina žen páchajících vraždy na svých novorozenech dětech vyrůstala v úplných rodinách, členové rodiny neprodělali psychiatrická vyšetření, nebyl zde zjištěn abúzus alkoholu, rodina nebyla převážně trestána, výchova pachatelek byla v pořádku, ženy měly skončené minimálně základní vzdělání, jejich intelekt byl spíše podprůměrný, byly svobodné, mladšího věku. Tato charakteristika, až na pár výjimek, odpovídá i většině případů uvedených výše. Až na jeden případ vyrůstaly pachatelky v úplných rodinách, výchova ze strany rodičů byla dostatečně zajištěna. Vyjma dvou případů pachatelky neužívaly drogy, s alkoholem problémy neměly. Ze studie všech těchto spisů jsem došla k závěru, že pachatelky jsou po celou dobu vyšetřování tiché, introvertní, lítostivé. Ze všech pěti pachatelek byla pouze jedna pachatelka posouzena jako dobře průměrně inteligentní, jinak všechny dosahovaly slabšího až podprůměrného intelektu. Co se týče věku pachatelek, v případech mnou popsanych se až na jeden případ dvacetileté pachatelky přibližovaly nebo přesáhly věk třiceti let. Všechny pachatelky vystudovaly základní školu, jedna vystudovala střední školu a jedna z pachatelek byla vyučena. U všech pachatelek bylo motivem nechtěné těhotenství. Osobnost všech pachatelek byla popsána jako emočně nestabilní, disharmonická, plochá. Ani jedna z pachatelek nebyla v závěru znaleckých posudků posouzena jako duševně nemocná. U všech pěti případů znalci konstatovali, že protiprávní jednání pachatelky rozpoznaly a cílem bylo zbavit se nechtěného dítěte.

---

⁸⁴ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 51T 13/2016

V závěru uvádím, že pachatelky, které spáchaly vraždu na svých novorozencích, spadají do kategorie skrytě hostilních žen. Tomu odpovídá i výšeč znaleckých posudků uvedených výše. Po nastudování všech pěti spisů jsem dospěla k závěru, že pachatelky své těhotenství skrývaly, vůči veřejnosti se chovaly mile, svou nepřátelskost nedávaly najevo. Jejich partneři byli problémovými osobami, ať se to týkalo psychického či fyzického týrání nebo abúzu alkoholu či drog.

5 Počátek trestněprávní ochrany lidského života

Při studiu této kapitoly jsem se nesešla s názorem, který by zastával, že plod jako samotný požívá ochrany českým trestním právem, vyjma ochrany prostřednictvím těla matky. TrZ tak obsahuje v hlavě I., díl 4., nazvaný "Trestné činy proti těhotenství ženy". Autoři odborných článků a publikací se shodují na tom, že lidský život jako takový, je chráněn od počátku porodu. Avšak otázka počátku porodu je dosud nesjednoceným pojmem, který působí řadu obtíží, a to především pro výklad ustanovení §142 TrZ, tedy TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou.

Jelikož definice počátku ochrany lidského života v ustanoveních TrZ vyjma ustanovení §142 TrZ není, je nutné zkoumat právní úpravu TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou obsaženou v §142 TrZ. Z ní, jako jediné, je možné vyčíst, od kdy je možné chránit lidský život jako takový a do kdy je chráněn pouze jako lidský plod.

Považuji za velmi důležité vymezit pojem lidský plod a dále proces porodu, od kterého se také odvíjí i názory autorů odborných článků a publikací trestního práva na počátek trestněprávní ochrany lidského života. Vymezení pojmu lidský plod a lidský život je důležité pro následné užití jednotlivých ustanovení TrZ v praxi.

5.1 Ochrana lidského plodu v trestním právu

Pojem lidský plod, který je chráněn v hlavě první, díle 4. zvláštní části TrZ nazvaném "Trestné činy proti těhotenství ženy", je dle mého názoru výborně vysvětlen v odborných člancích, jejichž autory jsou Uzel a Kühn. Objektem ochrany zde samozřejmě není pouze lidský plod, ale především i těhotná žena.

Nitroděložní vývoj člověka můžeme rozčlenit do tří fází. První fáze počíná spojením spermií a vajíčka a trvá do fáze jeho implantace do dělohy, tzv. skončením nidace. V tomto období mluvíme o oplozeném vajíčku. Druhé stadium nitroděložního vývoje trvá do konce osmého týdne těhotenství, kdy v tomto období vznikají orgány a z oplozeného vajíčka se již stává zárodek neboli embryo.

V následujícím třetím období je již možné mluvit o lidském plodu a tato fáze trvá do konce těhotenství.⁸⁵

Pojem plod z hlediska trestního práva je třeba chápat jako zárodek v těle matky. Kühn poukazuje na Komentář k trestnímu zákoníku, který stanovuje, že těhotenství je stav od početí do počátku porodu. S tím však autor článku nesouhlasí. Přiklání se k lékařské vědě, která chápe pojem těhotenství od ukončení nidace. Druhé pojetí zastávané lékařskou vědou a autorem je tedy chápání slova plod až od doby nidace. S tímto druhým pojetím jsem se ztotožnila i já. Doba nidace je dle lékařské vědy období od čtvrtého dne po oplození až do cca třináctého dne po oplození. Dle českého trestního práva je plod chráněn až do okamžiku počátku porodu.⁸⁶

5.2 Počátek ochrany lidského života

Existuje několik základních přístupů, které řeší otázku rozlišování člověka a plodu. Prvním názorem, který převládá například v anglickém právu, ale u nás se odmítá, je, že hranice rozlišení je určena schopností plodu žít mimo tělo matky. To však autoři odborného článku sami vylučují, jelikož lékařská věda sama není schopna tuto schopnost jednoznačně vymežit. Druhým důvodem pro odmítnutí tohoto názoru je fakt, že usmrcení plodu v těle matky v určitém stadiu nitroděložního vývoje by mohlo být posuzováno jako vražda. Chyběl by zde znak stanovený TrZ, a to "při porodu nebo bezprostředně po něm". Dalším problémem posuzování rozlišení člověka od plodu je vývoj lékařské vědy, kdy udržení plodu mimo tělo matky je v současné době možné i v brzkých měsících těhotenství. Druhým názorem na odlišení člověka od plodu je okamžik prvních porodních bolestí, tedy okamžik porodního procesu. Avšak existence lidského plodu je v tomto období porodu nadále závislá na životě matky a nelze hovořit o samostatném životě člověka. Třetím názorem rozlišování je okamžik, kdy se rodí hlavička nebo vedoucí část dítěte. Autoři však upozorňují, že i v této části porodu trvá závislost na životě matky, která je ukončena až přerušением pupeční šňůry. Čtvrtým názorem může být kritérium, kdy život samostatného jedince počíná okamžikem samostatného dýchání. Mitröhner a Režňáková v závěru svého odborného článku zastávají názor, že za živě narozeného člověka lze považovat

---

⁸⁵ UZEL, Radim, Porod a začátek života. Trestní právo. 1999, č.4, str. 12-15.

⁸⁶ KŮHN, Zdeněk, K otázce vymezení pojmu lidského plodu z hlediska trestního práva. Trestní právo. 1998, č.10, str. 19-21.

jedince, který se živě narodil, alespoň jednou spontánně nebo po kříšení vydechl a nenastala biologická smrt.⁸⁷

K počátku ochrany lidského života se vyjádřil ve svém odborném článku i Kühn. Uvedl, že dle českého trestního práva se za člověka považuje plod od počátku porodu. Autor však upozorňuje i na neurčitost termínu počátku porodních bolestí, jelikož dle autorova mínění není každá bolest předfází porodu. S tím souvisí i opačný názor, kdy především praxe považuje za živého člověka jedince, který se narodí živý. Za pojem živý jedinec se označuje člověk, který byl vybaven fyziologickými porodními cestami nebo z těla matky vyjmut operativně, vydechl a nenastala ještě biologická smrt.⁸⁸ Okamžik narození byl v českém trestním právu stanoven vyhláškou Ministerstva zdravotnictví z roku 1988, která však pozbyla platnosti v roce 2012. § 2 této vyhlášky zněl: *„(1) Narozením živého dítěte se rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže dítě projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost a) 500 g a vyšší anebo b) nižší než 500 g, přežije-li 24 hodin po porodu. (2) Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečnicku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena.“*⁸⁹ S názorem uvedeným ve vyhlášce se ztotožnil i Nejvyšší soud ČSR ve svém usnesení z roku 1986. Autor sám zastává názor, že plná trestněprávní ochrana plodu, již jako živého jedince, by měla nastat nejdříve v okamžiku, kdy je očividné, že porod je již nezvratný, nikoli při prvních porodních bolestech.⁹⁰ Účinností zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, pozbyla Vyhláška ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č.11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky platnosti. Zákon o zdravotních službách již však pojem narození sám nedefinuje, a proto pokládám za nutné se nadále opírat o pojem narození právě podle již neplatné vyhlášky.

---

⁸⁷ MITLÖHNER, Miroslav, REŽŇÁKOVÁ, Martina; K vymezení objektu trestných činů proti životu.. Trestní právo. 1997, č.12, str. 16-17.

⁸⁸ KŮHN, Zdeněk, K otázce vymezení pojmu lidského plodu z hlediska trestního práva. Trestní právo. 1998, č.10, str. 19-21.

⁸⁹ §2 Vyhlášky ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č.11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky

⁹⁰ KŮHN, Zdeněk, K otázce vymezení pojmu lidského plodu z hlediska trestního práva. Trestní právo. 1998, č.10, str. 19-21.

5.3 Porod jako proces vzniku lidského života

Samotný porod je možné rozdělit na tři, eventuelně i čtyři porodní doby. První doba porodní představuje stadium otevírací, jež je charakterizované obdobím po nástupu děložních kontrakcí až do otevření branky. Druhá doba porodní představuje stadium vypuzovací, tedy období od zániku branky až do vypuzení plodu. Třetí doba porodní vymezuje stadium mezi vypuzením plodu a vypuzením placenty. Čtvrtá doba porodní označuje období dvou hodin po vypuzení placenty.⁹¹

První dobou porodní začíná porod a trvá většinou u prvorodiček okolo 5-8 hodin, u vícero diček je doba kratší, a to okolo 3-5 hodin. První doba porodní je charakterizována otevíráním branky děložní působením děložních kontrakcí. Tato branka se postupně rozšiřuje až do průměru 8 centimetrů a následuje stadium, kdy dochází k zániku této branky v průměru cca 10 centimetrů. V tomto okamžiku se otevírají porodní cesty a jsou připraveny k porodu.⁹²

V druhé době porodní je třeba při vypuzování plodu již i aktivní snaha rodičky. Rodička používá břišní lis při vypuzování plodu, a to nádechem se zadržením dechu během kontrakce. To znamená, že rodička aktivně "tlačí" a dítě vypuzuje ven porodními cestami.⁹³

Třetí doba porodní má dvě fáze. První fází je odlučování placenty a druhou je její vypuzování.⁹⁴ V tomto stadiu doznívají děložní kontrakce a je třeba aktivní spolupráce matky, na základě kterých je placenta vyloučena z těla matky.⁹⁵

Není možné opomenout porod na základě tzv. operativního vybavení dítěte. Císařský řez se provádí během porodu, a to pouze v první době porodní.⁹⁶ Za počátek porodu lze u císařského řezu považovat provedení prvního chirurgického řezu.

---

⁹¹ KUDELA, Milan. Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, str. 167. ISBN 978-80-244-1975-6.

⁹² KUDELA, Milan. Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, str. 167-168. ISBN 978-80-244-1975-6.

⁹³ KUDELA, Milan. Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, str. 168. ISBN 978-80-244-1975-6.

⁹⁴ KUDELA, Milan. Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, str. 168. ISBN 978-80-244-1975-6.

⁹⁵ Autor: doc. MUDr. A. Pařízek, CSc.; III. Doba porodní [online]. Dostupné z: <http://www.porodnice.cz/porod-a-z/iii-doba-porodni-neboli-doba-k-luzku> [citováno dne 20. 2. 2018]

⁹⁶ Autor: doc. MUDr. A. Pařízek, CSc.; Císařský řez [online]. Dostupné z: <http://www.porodnice.cz/tehotenstvi-a-z/cisarsky-rez> [citováno dne 20. 2. 2018]

5.4 Výklad počátku porodu v trestním právu

Lékařská věda zastává názor, že počátek porodu začíná první dobou porodní. Z pohledu trestněprávního tento výklad tak jednoznačný není.

Zastáncem okamžiku počátku porodu ve stadiu první doby porodní je kupříkladu Škvain. Zastává názor, že počátkem porodu je první doba porodní, tzv. doba otevírací. Její počátek spadá do doby počínající prvními děložními kontrakcemi a končí plným rozvinutím, zánikem branky.⁹⁷ Druhým zastáncem první doby porodní je Dolenský. Ten ve svém článku považuje plod za novorozené dítě již na počátku porodu. Počátkem porodu má na mysli nástup porodních bolestí.⁹⁸

Autor odborného článku Kučera zastává možnost spáchání vraždy novorozeného dítěte do období vypuzení hlavičky nebo vedoucí části dítěte z těla matky. Je typickým zastáncem druhé doby porodní.⁹⁹ S tímto názorem se shodují především autoři učebnic trestního práva hmotného, což jsou například Šámal, Jelínek či Novotný.

Zastáncem třetí doby porodní je například Císařová. Ve svém odborném článku uvádí, že za okamžik narození chápe oddělení plodu od těla matky a alespoň jedno vydechnutí. Za novorozené dítě považuje dítě, které opustilo porodní cesty a bylo odděleno od těla matky, nadechlo se. Autorka se neztotožňuje se zastánci první doby porodní jako počátku lidského života. Především kritizuje počátek porodních bolestí, jako moment určující počátek ochrany lidského života. Poukazuje na skutečnost, že porodní bolesti mohou nastat již o několik měsíců dříve, než dojde k porodu. Proto se neztotožňuje se zastánci první doby porodní a uvádí, že pokud by se požívalo ochrany lidského života již v této době, byli by lidé starší, než jsou, jelikož mezi tímto časovým obdobím by mohlo uplynout i několik měsíců.¹⁰⁰

Plně se shodují se zastánci počátku porodu v rámci druhé doby porodní. Moderní medicína je schopna držet těhotenství i několik měsíců poté, co se první

---

⁹⁷ KUCHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 19. ISBN 978-80-7400-047-8.

⁹⁸ DOLENSKÝ, Adolf; Momentum partus. Trestní právo. 1998, č. 3, str. 6.

⁹⁹ KUČERA, Jiří; Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. Trestněprávní revue. 2003, č. 5, str. 144.

¹⁰⁰ CÍSAŘOVÁ, Dagmar; Iura novit curia (několik poznámek k článku dr. Dolenského „Momentum partus“). Trestní právo. 1998, č. 5, str. 19-20.

bolesti objevily. Neumím si představit z právního hlediska, jak stanovit datum narození dítěte bez přímé návaznosti na pokračující porod, to je druhou dobu porodní. Počátek lidského života je dle mého názoru v druhé době porodní jasně prokazatelný v rámci vypuzování dítěte z těla matky. Zároveň nepovažuji za vhodné stanovit počátek lidského života do třetí doby porodní, kdy již dítě řádově minuty až hodiny žije mimo organismus matky. Avšak i nadále zastávám názor, že skutková podstata TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou je nejednoznačná. Je proto dle mého názoru nutné, aby byla stanovena jasná pravidla, která vyloží pojmy stanovené v této skutkové podstatě a v souvislosti s tím i určí, od kdy počátek lidského života bude počínat.

5.5 Konec trestněprávní ochrany lidského života

Zatímco počátek lidského života a jeho ochrany je, jak jsem uvedla výše, velmi diskutabilní a nejednoznačný, pojem smrt je v právní vědě stanoven jednoznačně. Základní zákon, ze kterého se při vymezení pojmu smrt vychází, je zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů. Tzv. transplantační zákon ve svém ustanovení §2 písm. e, stanoví, že smrtí se rozumí: „*nevratná ztráta funkce celého mozku, včetně mozkového kmene, nebo nevratná zástava krevního oběhu*“.¹⁰¹ Rozhodujícím okamžikem pro trestněprávní vědu a soudní praxi je smrt mozku, tzv. cerebrální smrt.¹⁰²

---

¹⁰¹ §2 písm. e, a §10 zákona č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 548. ISBN 978-80-7478-616-7.

6 Srovnání skutkových podstat vraždy a vraždy novorozeného dítěte matkou

Hlavní částí mé diplomové práce je páchání TrČ vraždy na dítěti matkou. Zde se setkáváme s odlišnými skutkovými podstatami. Díky trestním spisům Krajského soudu v Ústí nad Labem jsem se rozhodla pro rozbor dvou skutkových podstat, které se právě týkají vraždy novorozence matkou. Nejdříve se budu zabírat §140 TrZ, tedy TrČ vraždy. Zde je pro mou diplomovou práci nutný §140 odst. 1, 3, písm. c, TrZ. Avšak považuji za nutné rozebrat skutkovou podstatu TrČ vraždy podrobně, i co se týče odst. 1 a odst. 2, jelikož od nich se odvíjí vše ostatní. Následně rozeberu privilegovanou skutkovou podstatu, a to §142 TrZ, TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Srovnání těchto dvou skutkových podstat provedu na základě subjektivní stránky TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, díky které jsou tyto dva TrČ od sebe odlišné.

6.1 Vražda

6.1.1 Skutková podstata trestného činu vraždy

Skutkovou podstatu TrČ vraždy nalezneme v TrZ v §140, kde je zařazen v I. hlavě zvláštní části mezi TrČ proti životu a zdraví, v díle 1., který obsahuje TrČ proti životu. Vražda se řadí mezi zvláště závažný zločin, který TrZ postihuje nepřísňěji. Je možné uložit až výjimečný trest.¹⁰³

TrZ zde zakotvuje jeho základní skutkovou podstatu, kvalifikovanou skutkovou podstatu a okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Jednotlivé odstavce TrČ vraždy se liší pohnutkou pachatele, způsobem jeho jednání a výší trestních sazeb. Formulace TrČ vraždy v TrZ zní:

„§140

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

(3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

---

¹⁰³ §140 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- *na dvou nebo více osobách,*
- *na těhotné ženě,*
- *na dítěti mladším patnácti let,*
- *na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,*
- *na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
- *na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,*
- *na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
- *opětovně,*
- *zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo*
- *v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.*

(4) Příprava je trestná. ¹⁰⁴

TrZ rozděluje TrČ vraždy na vraždu prostou, obsaženou v §140 odst. 1, vraždu spáchanou s rozmyslem nebo po předchozím uvážení obsaženou v §140 odst. 2, a dále je zde odst. 3, který obsahuje výčet okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Odst. 3 se vztahuje jak k vraždě prosté, tak i k vraždě kvalifikované podle odst. 2. Skutková podstata základní je upravena v odst. 1 TrČ vraždy a představuje základní formu tohoto TrČ. Trest bude postihován podle základní trestní sazby. Kvalifikovaná skutková podstata TrČ vraždy se nachází v odst. 2, kdy k základní skutkové podstatě přistupuje určitá kvalifikační okolnost a tím typovou škodlivost TrČ zvýší. ¹⁰⁵

¹⁰⁴ §140 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 532-539. ISBN 978-80-7502-120-5.

6.1.2 Objekt a objektivní stránka trestného činu vraždy

Objektem TrČ vraždy je lidský život. Předmětem útoku je živý člověk, za kterého se považuje za první dítě, které již není lidským plodem a za druhé dospělý člověk, a to až do okamžiku smrti v biologickém slova smyslu. Objektivní stránka spočívá v úmyslném usmrcení člověka, kdy se tímto rozumí jakékoliv zbavení jeho života. Není tedy rozhodující, jak a jakými prostředky k usmrcení člověka došlo. U tohoto TrČ není nutné, aby se tak stalo jen konáním či jen opomenutím, ale u opomenutí je nutné použít výkladové ustanovení podle § 112 TrZ.¹⁰⁶ Z tohoto ustanovení vyplývá, že se musí jednat o opomenutí, „*k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.*“¹⁰⁷ Pojem lidský život a smrt jsem vymezila v kapitole Počátek trestněprávní ochrany lidského života.

6.1.3 Subjektivní stránka trestného činu vraždy

Co se týče subjektivní stránky, jedná se o TrČ úmyslný. Tento úmysl musí vždy směřovat k usmrcení člověka. Na základě dokazování musí být vždy před soudem zjištěn a prokázán řádně vztah pachatele k následku. Dokud nejsou objasněny veškeré okolnosti prokazující úmysl pachatele, není možné jej uznat vinným.¹⁰⁸ To znamená, že tzv. alternativní záměr o subjektivním vztahu pachatele k následku není možný. K tomuto se vyjádřil i Nejvyšší soud ve svém rozsudku z 10.12.1969, nalezený pod spisovou značkou 8 Tz 122/68, uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek pod číslem 6/1969. Rozsudkem soudu prvního stupně byl obviněný uznán vinným za pokus vraždy a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Obviněný si přivodil střední stupeň opilosti, pohádal se v hostinci s poškozeným a před hostincem, kde pokračovali v hádce, udeřil poškozený obviněného rukou. Obviněný na to odešel domů, kde si sehnal nůž, vrátil se za poškozeným a bodl ho do hrudní stěny nad srdcem vlevo

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1460-1462. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁰⁷ §112 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1462-1464. ISBN 978-80-7400-428-5.

od hrudní kosti. Napadený nezemřel, ale nebyl schopen delší doby práce. Odvolací soud až na zrušení výroku o náhradě škody potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Nejvyšší soud zdůvodnil své odlišné rozhodnutí tím, že není možné uznat pachatele vinným z pokusu o vraždu, pokud nebyl bezpečně prokázán úmysl TrČ vraždy spáchat. Nejvyšší soud vytkl okresnímu i krajskému soudu, že nebyla provedena potřebná zjištění ke spolehlivému závěru o skutečném úmyslu obviněného. Bylo třeba, aby oba soudy vycházely z okolností, které jsou důležité pro objasnění všech skutečností prokazujících úmysl pachatel spáchat vraždu. Nepostačí pouhé zjištění, že bodl do prsou větším nožem, a proto věděl, že může poškozeného usmrtit. Okresní soud neopatřil přesný popis poranění, nevyslechl znalce, který by jinak vypracoval znalecký posudek na základě tohoto přesného popisu, nezabýval se dřívějšími vztahy mezi sousedy atd.. Na základě odůvodnění došel Nejvyšší soud k závěru, že nebylo provedené nezbytné zjištění skutečného stavu věci, a proto byl porušen zákon. V tomto rozhodnutí Nejvyššího soudu se jednalo o zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a rozhodnutí na tento rozsudek navazující, zrušení rozsudku soudu prvního stupně. Nejvyšším soudem bylo uloženo, aby věc znovu projednal a rozhodl.¹⁰⁹

V teorii trestního práva je nutné rozlišovat, zda se bude jednat o TrČ vraždy či o pokus o vraždu v souběhu s TrČ usmrcení z nedbalosti. Pokud by úmysl pachatele směřoval ke způsobení smrti jinému, ale stalo by se tak jiným způsobem, než si sám představoval, bude se jednat o vraždu za předpokladu, že způsob provedení byl v jeho představách minimálně zahrnut. Pokud by tomu tak nebylo, jednalo by se o usmrcení z nedbalosti ve vztahu k jedné osobě a o pokus o vraždu ve vztahu k druhé osobě. Stejný mechanismus bude i u jednání, kdy pachatel usmrtí jinou osobu, než kterou zamýšlel. Pokud by ale pachatel hodlal usmrtit osobu, která je odlišná od osoby, za kterou ji považoval v omylu, nebude to mít význam a bude se zde jednat o vraždu. Dalším případem, kdy půjde o dokonanou vraždu, je situace, kdy pachatel jedná v úmyslu usmrtit jiného. Smrt ale nastane až jednáním, kterým se pachatel snaží zahladit čin, kdy od začátku svého jednání měl úmysl tímto jednáním svou oběť usmrtit, a to za předpokladu, že by mohla být ještě živa. Typickým příkladem je vhození oběti do řeky. Naproti tomu o pokus o vraždu v souběhu s usmrcením z nedbalosti se bude jednat tehdy,

---

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR, ze dne 10.12.1968 vedený pod sp.zn. 8 Tz 122/68. Dostupné z : <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojwhfpxezrhfpxi4q> [citováno dne 28.11. 2017]

pokud pachatel vhodí oběť do řeky, aby se zbavil těla, s přesvědčením, že již nežije a oběť se až následně utopí.¹¹⁰

6.1.4 Pachatel

Pachatelem TrČ vraždy může být kterákoli fyzická i právnická osoba.¹¹¹

6.1.5 Příprava

Příprava k TrČ je definována v §20 odst. 1 TrZ. Dle zákona jde o jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu, který je definován v §14 odst. 3 TrZ. Trestnost přípravy musí být vždy u TrČ výslovně stanovena. Tak je tomu i u TrČ vraždy. Příprava je trestná podle trestní sazby příslušného ustanovení TrČ vraždy, ke kterému směřovala.¹¹² „*Příprava u vraždy je vždy trestná. Z povahy věci však plyne, že v případě vraždy prosté a vraždy spáchané s rozmyslem zřejmě nebude toto stadium trestné činnosti připadat v úvahu.*“¹¹³

6.1.6 Vražda prostá

Oproti TrČ vraždy vyjádřenému v odst. 2 a 3 a oproti TrČ zabití je TrČ vraždy podle odst. 1 vymezen negativně. Zde se TrČ týká jednání, kterého se pachatel dopustí v náhlém hnutí mysli, v afektu či jiných obdobných stavech. Nejedná se tedy o jednání v silném rozrušení ze strachu, úleku a tak dále, jak je tomu u zabití a nejedná se o jednání na základě rozmyslu či předchozího uvážení.¹¹⁴

6.1.7 Vražda kvalifikovaná

Jedná se o samostatnou skutkovou podstatu TrČ vraždy, která se nachází v odst. 2, a to i přesto, že neodkazuje na odst. 1, jak je obvyklé u kvalifikovaných skutkových podstat. Zde je skutková podstata doslovně přepsána a pouze

---

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1462-1464. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹¹¹ §7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² §14 odst. 3 a §20 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹¹³ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 541. ISBN 978-80-7502-120-5.

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 532. ISBN 978-80-7502-120-5.

doplněna slovy "s rozmyslem nebo po předchozím uvážení". Pachatel, který úmyslně jiného usmrtí s rozmyslem či po předchozím uvážení, bude sankcionován přísněji. Díky naplnění těchto dvou znaků je TrČ vraždy odlišný od vraždy prosté v rámci odst. 1 §140 TrZ, ale i od skutkové podstaty zabití podle §141 TrZ.¹¹⁵

Slova "s rozmyslem nebo po předchozím uvážení" nejsou složkami úmyslu podle §5 TrZ, ale jedná se o okolnosti stojící vně struktury úmyslu. Hořák je popisuje jako okolnosti, které ovlivňují způsob, jakým vzniká vůle pachatele TrČ spáchat, a charakterizují rozhodování pachatele. V tomto rozhodování má úmyslné zavinění svůj počátek.¹¹⁶

Šámal hovoří v Komentáři k trestnímu zákoníku, v souvislosti s kvalifikovanou skutkovou podstatou vraždy, o tzv. premeditaci. Lze ji podle něj charakterizovat jako uvážený myšlenkový proces pachatele, který se liší od afektu. Tento pojem vychází z poznatků psychologie.¹¹⁷ „*Trestní zákoník upravuje premeditaci v širším smyslu ve dvou formách, a to ve formě tzv. rozmyslu (reflexe) a ve formě předchozího uvážení (premedikace v užším smyslu). V obou případech úmyslného usmrcení s rozmyslem nebo po předchozím uvážení však musí pachatel alespoň vědět, že svým jednáním směřuje k úmyslnému usmrcení jiného, a s takovým následkem být přinejmenším srozuměn, byť rozmyšlení nebo předchozí uvážení bude zpravidla předcházet přímému úmyslu, kdy pachatel následek chce.*“¹¹⁸ Z toho všeho plyne, že jednání pachatele podle odst. 2 je závažnější, jelikož jeho rozhodnutí ke spáchání TrČ vraždy vzniklo na základě rozumové úvahy a na svém záměru TrČ dokonat pachatel setrval. Subjektivní stránka může být naplněna úmyslem přímým i nepřímým.¹¹⁹

U rozmyslu se jedná o nižší stupeň racionální kontroly, než je tomu u předchozího uvážení. Aby nebylo možné kvalifikovat vraždu podle odst. 1, je důležité, aby rozmysl charakterizoval i další důsledky tohoto TrČ. Nepostačí

---

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1465-1466. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹¹⁶ HOŘÁK, Jaromír, Vražda a zabití v novém trestním zákoníku, Bulletin advokacie 10/2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009, str. 55.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1465-1466. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹¹⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1466. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹¹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1466-1467. ISBN 978-80-7400-428-5.

pouze usmrcení oběti.¹²⁰ Výkladu pojmu rozmyslu se věnoval Nejvyšší soud ve svém odůvodnění k dovolání, o kterém usnesením rozhodl 17.9.2015 pod spisovou značkou 8 Tdo 998/2015. Dle NS je třeba uvést, že „rozmysl je podle právní teorie kvalifikovanou formou úmyslu v tom smyslu, že pachatel si patřičně zváží své jednání a na základě takového svého subjektivního přístupu jiného usmrtí. Jedná-li pachatel s rozmyslem, znamená to, že zvážil zásadní okolnosti svého předpokládaného jednání .., avšak na rozdíl od předchozího uvážení zde chybí vyšší forma rozvahy, zejména ve formě plánování a konkrétnějšího promyšlení činu...“¹²¹ Odlišným znakem předchozího uvážení od rozmyslu, jak již bylo uvedeno výše, je vyšší forma úvahy, kdy pachatel vraždu plánuje či konkrétně nad TrČ uvažuje. Šámal popisuje zvažování rozhodujících okolností pachatele pro spáchání TrČ vraždy po předchozím uvážení jako zvolení místa, dobu spáchání, použití zbraně atd., a to vše s cílem naplánovat trestné jednání i rámcově tak, aby došlo k dokonání TrČ.¹²² Dle Hořáka by v rámci TrČ vraždy po předchozím uvážení mělo být patrné stadium přípravy podle § 20 a §140 odst. 4 TrZ.¹²³ „Rozmysl a předchozí uvážení jako znaky trestného činu jsou pojmově vedle sebe neslučitelné, protože předchozí uvážení v sobě zahrnuje i to, co je podstatou rozmyslu, a proto nelze v právní větě výroku o vině odsuzujícího tyto znaky použít současně.“¹²⁴

Tzv. vraždu kvalifikovanou je možné spáchat i na novorozenci. K tomu se vyjádřil i Vrchní soud v Praze v rámci odvolacího řízení. Vrchní soud v Praze konstatoval, že je možné, aby byla pachatelka uznána vinnou TrČ vraždy podle §140 odst. 2 TrZ, pokud by vraždu svého dítěte dopředu plánovala a připravovala, což by se dalo posoudit jako vraždu spáchanou s rozmyslem nebo po předchozím uvážení.¹²⁵

---

¹²⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 533. ISBN 978-80-7502-120-5.

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.9.2015 vedené pod sp.zn. 8 Tdo 998/2015-43. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/8Tdo998/2015> [citováno dne 1.12. 2017]

¹²² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1468. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹²³ HOŘÁK, Jaromír, Vražda a zabití v novém trestním zákoníku, Bulletin advokacie 10/2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009, str. 55-56.

¹²⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 534. ISBN 978-80-7502-120-5.

¹²⁵ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod spisovou značkou 51T 13/2016

6.1.8 Vražda za zvlášť přitěžujících okolností

TrZ obsahuje v §140 odst. 3 deset okolností, které podmiňují použití vyšší trestní sazby. Pro mou diplomovou práci je důležité vymezit si pojem dítě a vymezit TrČ vraždy na dítěti mladším 15 let.

6.1.8.1 Vražda na dítěti mladším 15 let

„*Dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.*“¹²⁶ Dítě v České republice je předmětem ochrany a jeho pojem je vymezen v právně závazném dokumentu, kterým je Česká republika vázána, v tzv. Úmluvě o právech dítěte. Úmluva definuje dítě jako každou lidskou bytost, která je mladší 18 let, pokud v určitém státě nenabylo zletilosti dříve. V České republice je dítě chráněno na základě ustanovení čl. 32 Listiny základních práv a svobod. Pokud se stane dítě poškozenou osobou, z důvodu jeho zvýšené ochrany pro jeho duševní, rozumovou a tělesnou nevyspělost, bude trest zpravidla přísnější. TrZ rozlišuje dvě základní věkové kategorie osob mladších 18 let- dítě mladší 15 let a dítě mladší 18 let a dále jednu doplňující kategorii, což jsou děti mladší 3 let. Ve výkladovém ustanovení o počítání času se rozumí dítětem mladším 15 let osoba, která nedovršila věku 15 let, tedy bude jí nejpozději do dne předcházejícího jejich narozenin.¹²⁷

U TrČ vraždy je dítě mladší 15 let znakem kvalifikované skutkové podstaty a pachatel bude potrestán podle §140 odst. 1, 3, , písm. c, , tedy odst. podmiňujícího použití vyšší trestní sazby. Osoba, která se dopustí výše uvedeného trestného jednání, bude potrestána odnětím svobody na 15-20 let nebo výjimečným trestem.¹²⁸

6.2 Vražda novorozeného dítěte matkou

6.2.1 Skutková podstata trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou

Skutkovou podstatu TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou nalezneme v hlavě I., díle 1. zvláštní části TrZ, a to v §142. TrZ zakotvuje v §142 skutkovou

¹²⁶ §126 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník I. § 1až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1345-1346. ISBN 987-80-7400-428-5.

¹²⁸ §140 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

podstatu TrČ, která zní: „*Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozené dítě, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.*”¹²⁹

Jedná se o privilegovanou skutkovou podstatu k TrČ vraždy, která je obsažena v §140 odst. 1 TrZ.¹³⁰ V důvodové zprávě k účinnému TrZ se zákonodárce vyjadřuje k tomuto TrČ tak, že se tato skutková podstata přejímá z důvodu dřívějšího osvědčení v tr. zák. z roku 1961.¹³¹ Privilegovaná skutková podstata charakterizuje TrČ, který se vyznačuje nižší typovou škodlivostí. K základní skutkové podstatě vraždy podle §140 TrZ přistoupí okolnost, která typovou škodlivost sníží, a to podstatně. Jelikož je privilegovaná skutková podstata TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 TrZ ke skutkové podstatě TrČ vraždy podle §140 TrZ v poměru speciality, není možný jejich jednočinný souběh.¹³² Jednočinný souběh je vyloučen i s některými dalšími TrČ: TrČ zabití dle § 141 TrZ, TrČ ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky dle § 146a TrZ a TrČ neposkytnutí pomoci dle § 195 TrZ. Z důvodu subsidiarity je vyloučen jednočinný souběh i s TrČ neposkytnutí pomoci dle § 150 TrZ.¹³³

Tímto ustanovením ve zvláštní části TrZ zákonodárce zohledňuje psychický stav pachatelky, kdy žena není zcela v dobré psychické normě. Díky změněné psychice může žena jednat odlišně než za normálních okolností. Vždy bude nutné hledat příčinnou souvislost mezi psychickým stavem ženy během porodu a jejím jednáním (ať konáním či opomenutím), jehož následkem bude smrt novorozence. Mitlöchner konstatuje, že u ženy nastává během porodu zvláštní duševní stav, který oslabuje rozpoznávací schopnosti rodičky a oslabuje také její odolnost vůči vnitřním i vnějším popudům. Proto TrZ obsahuje privilegovanou skutkovou podstatu TrČ vraždy, kdy se matka dopustí úmyslného usmrcení

---

¹²⁹ §142 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1496. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹³¹ Vláda ČR. Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) – Část druhá. Zvláštní část, hlava I. (k § 142 trestního zákoníku). Dostupné z: http://svobodas.cz/data/zakony/trestni_zakonik_a_duvodova_zprava.pdf [citováno dne 25.11.2017]

¹³² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, str.553-559. ISBN 978-80-7552-358-7.

¹³³ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1499. ISBN 978-80-7400-428-5.

novorozeného dítěte, a to v rozrušení způsobeném při porodu nebo bezprostředně po něm a posuzuje ji odlišně podle §142 TrZ.¹³⁴

6.2.2 Objekt a objektivní stránka

Druhovým objektem TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou je lidský život, individuálním objektem je život novorozeného dítěte. Za novorozené dítě se považuje dítě od počátku porodu. Do počátku porodu se jedná o lidský plod, který není tímto ustanovením chráněn.¹³⁵

Předmětem útoku je novorozené dítě. Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že za dítě při porodu se považuje již plod, který opustil tělo matky z matčina těla. Není nutné, aby dítě bylo od těla matky úplně odděleno.¹³⁶

„ Při podezření na vraždu novorozeného dítěte je třeba zodpovědět: zda je dítě novorozené, zralé, schopné mimoděložního života, zda se narodilo živé a po porodu žilo. ‘‘¹³⁷ Za novorozené dítě se podle TrZ považuje dítě, které nebylo omyto, ošetřeno, někdy může být patrný porodní nádor, začervenalé a zduřelé okolí pupečníku- to u mrtvých novorozenat chybí.¹³⁸ Zjištění ošetření novorozence je důležité pro následnou kvalifikaci TrČ, jelikož ošetření dítěte po porodu ukazuje na cílené jednání matky, nikoli na její rozrušení, které bylo způsobeno porodem.¹³⁹ Zralý novorozenec se odhaduje především podle jeho délky a váhy, dále podle vyvinutí ušních a nosních chrupavek, úponu pupečníků, nehtů na prstech a mnoha dalších faktorů. I přesto, že schopnost mimoděložního života není rozhodující pro kvalifikaci TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, je důležitá pro posuzování toho, zda novorozeně by bylo nebo nebylo schopné žít po narození. Podle TrZ je dítě, které se alespoň jednou nadechlo, považováno za živě

---

¹³⁴ MITLÖHNER, Miroslav. Čas jako významná právní skutečnost: k trestnosti vraždy novorozeného dítěte matkou. Bulletin advokacie, 2000, roč. 7, č. 1, str. 44-45.

¹³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1497. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹³⁶ DRAŠTÍK Antonín; HASCH, Karel; KUČERA, Pavel; RIZMAN, Stanislav. Přehled judikatury. Trestné činy proti životu a zdraví / Nutná obrana. 1. Vydání. ASPI, a.s., Praha, 2007, str.98. ISBN 978-80-7357-253-2.

¹³⁷ ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005, str.150. ISBN 80-247-0931-7.

¹³⁸ ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005, str.150. ISBN 80-247-0931-7.

¹³⁹ STREJC, Přemysl. Soudní lékařství pro právníky. Skripta. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 80. ISBN 80-7179-364-7.

narozené. Vraždu na novorozeném dítěti lze spáchat na dítěti, které je živé a je schopné alespoň po určitou dobu mimoděložního života.¹⁴⁰

Objektivní stránka spočívá v úmyslném usmrcení novorozeného dítěte při porodu nebo bezprostředně po něm. Pro naplnění objektivní stránky není důležité, zda pachatelka usmrtila novorozené dítě konáním či opomenutím (např. matka dítě po porodu neošetří).¹⁴¹ Jedná se tedy o tzv. nepravý omisivní nebo nepravý komisivní TrČ. Jde o TrČ poruchové, jelikož k dokonání TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou je třeba porušení právem chráněného zájmu, nikoli jen jeho ohrožení.¹⁴² U tohoto TrČ nalezneme obligatorní znaky TrČ, což jsou jednání, následek, příčinná souvislost a i čas.¹⁴³ Čas, ve kterém může být tento TrČ spáchán, je definován v TrZ jako "při porodu nebo bezprostředně po něm".¹⁴⁴ Na tuto problematiku existují shodné názory. K výkladu pojmu "při porodu nebo bezprostředně po něm" se shodně vyjadřují autoři Šámal, Jelínek, ale i například Dolenský či Škvain.¹⁴⁵ : „*Pojmem při porodu se rozumí doba od okamžiku počátku porodu až do okamžiku jeho ukončení.*“¹⁴⁶ Druhý pojem, "bezprostředně po porodu", nahradil dřívější pojem "hned po porodu". Rozhodným pro určení tohoto období je stav rozrušení způsobený porodem. Není vyloučeno, aby stav rozrušení trval i několik dní, ale je spíše vymezován hodinami.¹⁴⁷ Pominutí "stavu rozrušení způsobeného porodem" ukončuje dobu "bezprostředně po porodu", kdy jím může být například ošetření novorozence či

---

¹⁴⁰ ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005, str.150. ISBN 80-247-0931-7.

¹⁴¹ KUČTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 19. ISBN 978-80-7400-047-8.

¹⁴² KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. *Trestněprávní revue*, 2003, roč. 2, č. 5, str.139-144.

¹⁴³ KUČTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 19. ISBN 978-80-7400-047-8.

¹⁴⁴ § 142 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁵ Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1498. ISBN 978-80-7400-428-5. a NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 33. ISBN 978-80-7357-509-0, JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, str. 542. ISBN 978-80-7502-120-5. a KUČTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 19. ISBN 978-80-7400-047-8.

¹⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1498. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1498. ISBN 978-80-7400-428-5.

usnutí matky. Stav rozrušení způsobeného porodem se zjišťuje na základě posudků, a to z oboru zdravotnictví, odvětví gynekologie a porodnictví.¹⁴⁸

6.2.3 Subjektivní stránka jako základní srovnávací rozdíl mezi trestným činem vraždy podle §140 odst. 1, 3, písm. c, trestního zákoníku a trestným činem vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 trestního zákoníku

Aby byla naplněna subjektivní stránka TrČ, je třeba úmyslu, a to alespoň eventuálního. Znakem eventuální úmyslu u vraždy novorozeného dítěte matkou je vědění o možnosti porušení či ohrožení zájmu chráněného TrZ, tedy ohrožení života novorozence a dále srozumění s následkem, jeho usmrcením. Kučera uvádí, že o nepřímý úmysl u pachatelky tohoto TrČ půjde například při její lhostejnosti k následku.¹⁴⁹ Avšak prokazování úmyslu pachatelky TrČ podle §142 není jednoduché. Ústavní soud se ve svém nálezu vyjádřil k nutnosti zjišťování závěru, o němž nebudou důvodné pochybnosti: „*Použité nepřímé dovození úmyslu, má-li sloužit k jednoznačnému závěru o vině, musí tvořit systém, jehož jednotlivé články musí být v souladu jak mezi sebou, tak i s dokazovanou skutečností, tj. v daném případě s existencí eventuálního úmyslu, respektive neexistencí žádných pochybností o něm.*“¹⁵⁰ Z citovaného odůvodnění nálezu Ústavního soudu vyplývá presumpce nevinu a z něj plynoucí pravidlo „in dubio pro reo“. Tedy, pokud jsou důvodné pochybnosti, nelze rozhodnout v neprospěch obviněného.¹⁵¹

6.2.3.1 Rozrušení způsobené porodem

Důležité místo mezi znaky subjektivní stránky zaujímá tzv. „rozrušení způsobené porodem“. Prof. Šámal definuje rozrušení způsobené porodem jako: „*výjimečné rozpoložení matky, které má původ ve fyziologických procesech vyvolaných porodem. Tento psychický stav oslabuje vůli matky a její odolnost vůči vnějším i vnitřním podnětům a brzdí plné rozvinutí mateřského pudu. Musí být způsoben porodem a nemůže tedy jít o nějaké jiné rozrušení vyvolané jinými*

¹⁴⁸ KUČHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 19. ISBN 978-80-7400-047-8.

¹⁴⁹ KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. *Trestněprávní revue*, 2003, roč. 2, č. 5, str. 139-144.

¹⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 9. června 2014, vedený pod sp. zn. IV. ÚS 787/13.

¹⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 9. června 2014, vedený pod sp. zn. IV. ÚS 787/13.

*příčinami.*¹⁵² Prof. Jelínek ve své učebnici trestního práva poukazuje na soudní rozhodnutí uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí pod č.25/92, kde je uvedeno: „rozrušení způsobené porodem je zvláštní znak trestného činu podle §142 tr.zák. a není možné ho zaměňovat s obecnými podmínkami trestní odpovědnosti, vyjádřenými v ustanoveních o nepřičetnosti a zmenšené přičetnosti.“¹⁵³

Zda obviněná jednala v psychickém stavu, který je uveden výše, posuzuje znalec z oboru zdravotnictví, odvětví gynekologie a porodnictví, a znalec z oboru psychiatrie. Rozrušení způsobené porodem je obecně změněný psychický stav, kdy má pachatelka oslabenou vůli a je zabráněno plnému rozvinutí mateřského pudu. Jelikož se jedná o otázku právní, rozhodnutí přísluší pouze soudu.¹⁵⁴

Obecně každý porod, který probíhá zcela fyziologicky, je pro rodičku zátěžovou situací, kdy rozrušení je automatické. Avšak k naplnění skutkové podstaty TrČ z hlediska subjektivní stránky nepostačuje toto obvyklé rozrušení, ale jakýsi mimořádný duševní stav rodičky v individuálně posuzovaných případech, který je posuzován ve vztahu k obvyklému stavu rodičky při porodu. Dále je nutné posuzovat stupeň rozrušení rodičky, subjektivní faktory, a to především její pocity. Je potřeba přihlížet i k psychickým změnám rodičky. Tyto faktory primárně zkoumá znalec- porodník, kdy se zaměřuje i na další souvislosti, které souvisí s porodem rodičky a ovlivňují její duševní stav. Dle Kučery jsou tyto psychické okolnosti pouze posilující skutečnosti pro rozrušení způsobené porodem, avšak ne jeho jedinou příčinou. Další důležitou součástí znaleckého posudku je otázka délky trvání porodu a s tím související otázka, kdy se považuje stav rozrušení za ukončený. Doba je určována ve znaleckých posudcích, kdy dle Kučery končí zpravidla usnutím rodičky.¹⁵⁵ V knize Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi zastávají autoři názor, že doba ukončení stavu rozrušení je buď okamžikem ošetření novorozенého dítěte, nebo se shodují s Kučerou v prospání rodičky po porodu.¹⁵⁶

---

¹⁵² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1497. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁵³ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. Vydání. Praha: leges, 2016, str. 205. ISBN 978-80-7502-106-9.

¹⁵⁴ KUČHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 20. ISBN 978-80-7400-047-8.

¹⁵⁵ KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozенého dítěte matkou. *Trestněprávní revue*, 2003, roč. 2, č. 5, str. 139-144.

¹⁵⁶ ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005, str.149. ISBN 80-247-0931-7.

Kučera se ztotožňuje s názorem ustálené judikatury Nejvyššího soudu, který uvádí, že je možné, aby matka byla potrestána podle TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, i když úmysl usmrtit novorozené dítě plánovala již před porodem. Každopádně v tomto případě je nutné, aby byly vyhodnoceny všechny ostatní předpoklady, které jsou potřeba k posouzení tohoto TrČ.¹⁵⁷ Příkladem by mohlo být usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.2.2003, který zrušil usnesení Vrchního soudu v Olomouci a rozsudek Krajského soudu v Ostravě. Krajský soud odsoudil obviněnou z TrČ vraždy na osobě mladší 15 let. Obviněná podala odvolání, kde požadovala překvalifikaci TrČ vraždy na osobě mladší 15 let na TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Odvolání bylo vrchním soudem zamítnuto jako nedůvodné. Nejvyšší soud zkoumal spornou otázku, zda usmrcení novorozeného dítěte nastalo v rozrušení způsobené porodem obviněné. Oba zmíněné soudy dospěly k názoru, že o stav rozrušení způsobený porodem nešlo, jelikož obviněná své zjištění tajila, nepodnikala kroky k přípravě na narození dítěte a péči o něj. Závěrečným stanoviskem soudů bylo, že obviněná byla rozhodnuta o usmrcení svého dítěte ještě před porodem, v době těhotenství. Nejvyšší soud se neztotožnil s rozhodnutími soudů prvního a druhého stupně. Poukázal na ustálenou judikaturu a konstatoval, že úmysl usmrcení dítěte matkou ještě před porodem nevyklučuje, že při usmrcení dítěte bezprostředně po porodu může jednat ve stavu rozrušení způsobené porodem.¹⁵⁸

Jak bylo citováno výše, není možné, aby stav rozrušení způsobený porodem rodičky byl zaměňován s otázkami nepřičetnosti či zmenšené přičetnosti. Tyto otázky jsou následně zodpovídaný znalcem psychiatrem. Přihlíží se k nim až po kvalifikaci TrČ a slouží k řešení dalších otázek, jako je například výměra trestu. Při určování přičetnosti je sice třeba posuzovat i otázku porodních psychóz, ale dle Kučery nedochází u duševně zdravých pachatelek k psychózám.¹⁵⁹

6.2.3.2 Motivace

Kučera ve svém odborném článku uvádí, že motivace je součástí subjektivní stránky TrČ. Pod pojem subjektivní stránka TrČ se dle Kučery řadí i charakteristiky duševního života pachatele. I přesto, že motiv není znakem

¹⁵⁷ KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. *Trestněprávní revue*, 2003, roč. 2, č. 5, str. 139-144.

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.2.2003, vedené pod sp.zn. 7 Tdo 156/2003. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/7Tdo156/2003> [citováno dne 12.12. 2017]

¹⁵⁹ KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. *Trestněprávní revue*, 2003, roč. 2, č. 5, str. 139-144.

skutkové podstaty TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, musí se zjišťovat pro následné určení trestu. Motiv může být ve stanovených případech polehčující i přitěžující okolností. Avšak zjišťování motivace je důležité i pro samotné naplnění znaků skutkové podstaty vraždy novorozeného dítěte matkou. Při objasnění duševního stavu, motivace jednání pachatelky a jejich vzájemných vztahů soud dospívá k názoru, zda zde existovalo rozrušení způsobené porodem. Nyní nastíním členění motivace u vražd dětí páchaných ženami, která se dělí podle nejdůležitějších motivů zjištěných v rámci trestních řízení.¹⁶⁰

6.2.3.2.1 Pouchové partnerské a rodinné vztahy

U vražd novorozených dětí matkami se vedle pohnutek, které je k TrČ vedly, jedná zpravidla i o nechtěné těhotenství. Autor odborného článku jako pohnutky plynoucí z partnerských a rodinných vztahů uvádí: frustraci v partnerském či rodinném vztahu, pomstu partnerovi, vražedné jednání vedené partnerskou krizí, kdy žena může pocít, že by se jí bez dítěte žilo lépe. Čtvrtou pohnutkou může být osvobození od svého stávajícího partnera pro nového, kdy žena chce navázat jiný milenecký vztah. Žena, které se cítí frustrovaná v partnerském či rodinném vztahu, nechce či se bojí přivést dítě do rodiny. Netypičtějšími příklady jsou odmítavé postoje partnerů, rodičů či nedůvěra v otcovství dítěte. Vražda novorozeného dítěte matkou na základě msty je důsledkem ubližování ženě partnerem či jeho negativní chování k dětem.¹⁶¹

6.2.3.2.2 Dítě jako překážka ve způsobu života pachatelky

Dalším příkladem vražedného jednání matky je její negativní vztah k dítěti. Dítě je zde matkou chápáno jako překážka v jejím způsobu života.¹⁶²

6.2.3.2.3 Špatná sociálně-ekonomická situace

Do této skupiny spadají případy, kdy pachatelka zavraždí své dítě pro špatnou životní situaci rodiny. Tím mám na mysli nedostatek finančních prostředků, neúplnost rodiny, nemožnost starat se o dítě tak, jak je třeba a z toho existence strachu, že jí bude dítě odebráno. Kučera uvádí, že tato pohnutka je v současnosti málo častou.¹⁶³

---

¹⁶⁰ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.16-17

¹⁶¹ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.17

¹⁶² KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.18

¹⁶³ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.18

Avšak s tímto názorem autora nemohu souhlasit díky rozboru spisů na Krajském soudě v Ústí nad Labem, které se týkaly vražd dětí matkami. Na základě výpovědí pachatelek, znaleckých posudků z odvětví psychologie a psychiatrie a na základě samotných úvah soudu jsem dospěla k závěru, že motivem byla špatná životní situace pachatelky. Pachatelky byly bez zázemí, některé fetovaly, neměly dostatek peněz, byly nezaměstnané, a proto uváděly, že se bály přivést do takového života své dítě. Na základě špatné sociální a finanční situace vraždily své novorozené děti. Nebylo vyloučeno, že motivem byly i další uvedené pohnutky jako jsou špatné partnerské vztahy, obava o určení otcovství dítěte, osobnost pachatelky. Ale i přesto zde byla motivem také těžká neutěšitelná životní situace pachatelek.

6.2.3.2.4 Strach z názoru okolí

Obava z veřejného mínění převládala u pachatelek v dobách předválečných. I přesto se ale v současnosti ojediněle s vražedným jednáním matky na základě této pohnutky setkáváme.¹⁶⁴

6.2.3.2.5 Matky trpící duševní poruchou

Zde má duševní poruchou autor na mysli choroby maniodepresivní či schizofrenní. Pachatelky mají obavy z budoucnosti, mají halucinace a vidiny. Příčinou je pak následné usmrcení pachatelčina dítěte.¹⁶⁵

6.2.3.2.6 Soucit jako příčina vražedného jednání matkou

Příčinou tohoto jednání je narození dítěte, které bude těžce tělesně postižené. Patří sem i situace, kdy matka usmrtí své dítě z důvodu postižení předchozích dětí.¹⁶⁶

6.2.3.2.7 Víra jako motiv (náboženský a jiný fanatismus)

Kučera zde uvádí kuriózní vraždu dítěte svými rodiči, kdy jej nechali vyhladovět z důvodu obětování bohu.¹⁶⁷

---

¹⁶⁴ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.19.

¹⁶⁵ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.19.

¹⁶⁶ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str. 20.

¹⁶⁷ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.20.

6.2.3.2.8 Motivace plynoucí z osobnosti pachatelky

Tyto pachatelky netrpí žádnou duševní poruchou, své těhotenství nijak neřeší, dávají těhotenství volný průběh a postupně dojdou k tomu, že dítě nepřezije. To vše považují jako nejjednodušší řešení.¹⁶⁸

6.2.4 Pachatel

Pachatelem TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou může být pouze konkrétní subjekt, matka novorozeného dítěte. Může být pachatelkou, spolupachatelkou, návodkyní či pomocnicí.¹⁶⁹

Pojem "matka dítěte" je vymezen v OZ, který jej definuje jako ženu, která dítě porodila.¹⁷⁰

Osoby, které matku novorozeného dítěte navedou či pomůžou k TrČ, spáchají návod nebo pomoc TrČ vraždy podle §140 TrZ.¹⁷¹

Kučera ve svém článku k pojmu pachatele TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou uvádí: „*Není-li znak konkrétního subjektu naplněn, může pachatel (ať už coby jediný pachatel či spolupachatel, resp. účastník) naplnit pouze znaky základní skutkové podstaty trestného činu vraždy dle § 219 TZ (v současnosti dle §140 TZ). Naopak samozřejmě pro matku platí (při splnění dalších podmínek), že je postihována dle privilegované skutkové podstaty § 220 TZ (v současnosti §142 TZ) i tehdy, pokud se činu nedopustí coby jediný přímý pachatel, ale jako spolupachatel, organizátor, návodce nebo pomocník.*“¹⁷²

6.2.5 Příprava

Jelikož se nejedná o zvlášť závažný zločin, jak je tomu u TrČ vraždy podle §140 TrZ, není příprava trestná. Zároveň není trestnost u tohoto TrČ ve zvláštní části stanovena.¹⁷³

¹⁶⁸ KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozených dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8, str.20.

¹⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1498. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁷⁰ §775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁷¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1498. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁷² KUČERA, Jiří. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou. Trestněprávní revue, 2003, roč. 2, č. 5, str. 139-144.

¹⁷³ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012, str. 1499. ISBN 978-80-7400-428-5.

6.2.6 Aktivní a pasivní vražda novorozeného dítěte matkou

Aktivní vražda novorozeného dítěte je nejčastěji charakterizována udušením, a to zardoušením, uškrcením či jiným zamezením přístupu vzduchu. Oproti tomu vzácným aktivním jednáním vraždy je utopení, utlučení či bodné a řezné rány. Pasivní vražda novorozeného dítěte je charakterizována nekonáním matky po porodu. Dle autorů je nejčastější obhajobou pachatelky spánek po porodu, překvapení rychlého porodu, mdlo či myšlenka pachatelky, že dítě se již narodilo mrtvé.¹⁷⁴

---

¹⁷⁴ ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005, str.151. ISBN 80-247-0931-7.

7 Trestný čin vraždy na dítěti matkou v judikatuře

Rozebráním TrČ vraždy a vraždy novorozeného dítěte matkou, jejich skutkových podstat, jsem se zabývala v kapitole předchozí. Jejich rozbor byl důležitý pro nosnou část celé mé diplomové práce. Tou je podrobně vysvětlit TrČ vraždy na dítěti matkou. Je tedy nutné, aby stěžejním bodem byla kapitola "Trestný čin vraždy na dítěti matkou v judikatuře". Podrobně jsem nastudovala a rozebrala 5 rozsudků Krajského soudu v Ústí nad Labem týkající se těchto TrČ. Na základě případů vysvětlím podstatu rozdílů TrČ vraždy na dítěti mladším 15 let, pro mou diplomovou práci na novorozenci, podle §140 odst. 1, 3, písm. c, TrZ a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou, podle §142 TrZ.

7.1 Rozsudky Krajského soudu v Ústí nad Labem

V této podkapitole nastíním jednotlivé případy TrČ vraždy na dítěti matkou. Ani jedna z pachatelek nebyla zproštěna viny a nebyla nakonec potrestána podle privilegujícího ustanovení, v současné době podle §142 TrZ, TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Z důvodu mlčenlivosti budu používat pro označení místa spáchání TrČ písmeno X. Pachatelky zde budu nazývat obžalovanými, jelikož z obvinění se stává obžalovaná po nařízení hlavního líčení a toto označení trvá až do vynesení odsuzujícího rozsudku, který nabude právní moci.

Obžalovaná je vinna, že v přesně nezjištěné době od 04,45 do 08 hodin dne 22.11.2006, v obci X, po předchozím utajovaném těhotenství, porodila živé a životaschopné dítě ženského pohlaví. V rozrušení způsobeném porodem neposkytla žádnou poporodní péči a poté bezprostředně po porodu stále ve stavu rozrušení porodem vyvolaném, přinejmenším srozuměna se smrtelným následkem, dítě zabalila spolu s placenou do deky, čímž dítěti zamezila v dýchání a v důsledku toho mu přivodila smrt udušením. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl tak, že pachatelka je vinna za TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §220 tr. zák.. Za to se odsuzuje k trestu odnětí svobody v trvání 7 roků. Na základě odvolání podaného státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem rozhodl Vrchní soud v Praze dne 12.9.2007 takto, napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem se zrušuje. Obžalovaná je vinna za

zvlášť závažný zločin vraždy podle §219 odst. 1 tr.zák.. Za to se odsuzuje k trestu odnětí svobody v trvání 10 roků.¹⁷⁵

Obžalovaná je vinna, že v přesně nezjištěný den koncem listopadu 2008 kolem 21 hodin, v obci X, po utajovaném těhotenství, porodila v koupelně na WC živé a životaschopné novorozeně ženského pohlaví do záchodové mísy. Novorozeně poté, co začalo plakat, úmyslně usmrtila tím, že jej otočila hlavou dolů a hlavu mu ponořila do vody v záchodové míse, kde dítě držela, dokud se nepřestalo hýbat. V míse ho ponechala, z prostoru pod vanou vzala igelitový pytel a poté, co se oblékla, dítě vložila do tohoto pytle, zavázala a vložila do kbelíku. Ten odnesla do sklepa v přízemí domu, odkud jej asi po 3 týdnech odnesla na odlehlé místo za parkovištěm obchodního střediska. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl tak, že pachatelka je vinna za zvlášť závažný zločin vraždy podle §219 odst.1, 2, písm. e, tr.zák.. Byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 12 roků.¹⁷⁶

Obžalovaná je vinna, že v přesně nezjištěné době v nočních hodinách dne 20.3.2010, v obci X, v koupelně bytu porodila donošené a životaschopné dítě. Bezprostředně poté dítě v úmyslu usmrtit vhodila do záchodové mísy, kde během několika mála minut zemřelo v důsledku udušení. Tělíčko následně vložila do igelitové tašky, kterou vyhodila do kontejneru před domem, kde bylo nalezeno. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl tak, že pachatelka je vinna za zvlášť závažný zločin vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, TrZ. Byla odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 15 let.¹⁷⁷

Obžalovaná je vinna, že v noci z 6.12.2013 na 7.12.2013, v obci X, po jí utajovaném těhotenství, porodila při překotném porodu ve vaně novorozence mužského pohlaví. Živě narozeného a životaschopného novorozence zabalila do ručníků a dětské deky, uložila do silonové tašky, kterou v průběhu dopoledne 7.12.2013 odnesla do plastového kontejneru na komunální odpad, kde tašku s novorozencem zanechala. Mrtvé tělo bylo nalezeno dne 8.12.2013. Příčinou smrti byl otok mozku a otok, plic, které se rozvinuly v důsledku podchlazení organismu. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl tak, že pachatelka je vinna za zvlášť závažný zločin vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, TrZ. Byla odsouzena

---

¹⁷⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 50T 4/07

¹⁷⁶ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 49T 4/2009

¹⁷⁷ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 48T 15/2010

k trestu odnětí svobody v délce trvání 17 roků. Na základě odvolání obžalované rozhodl Vrchní soud v Praze dne 15.6.2016 takto, napadený rozsudek se částečně zrušuje, a to ve výroku o trestu. Obžalované uložil trest odnětí svobody v délce trvání 15 let. Rozsudek Vrchního soudu v Praze byl zrušen na základě usnesení Nejvyššího soudu. Vrchní soud rozhodl znovu dne 15.6.2016 takto, obžalované se podle §140 odst. 1, 3, písm. c, TrZ ukládá trest odnětí svobody v trvání 15 let.¹⁷⁸

Obžalovaná je vinna, že v přesně nezjištěné době od 12 do 12.30 hodin dne 11.3.2016, v obci X, po jí utajovaném těhotenství, porodila sama v posteli živé dítě mužského pohlaví, které bylo schopné dalšího mimoděložního života. Dítě zabalila do ručníku, uložila do igelitové tašky, jejíž ucha zavázala na uzel, aby v tašce nebyl přístup vzduchu. V přesně nezjištěné době od 16 do 17 hodin odnesla igelitovou tašku s mrtvým novorozencem ze svého bytu. Igelitovou tašku nejméně odložila pod křoví, přičemž dítě bylo nalezeno při zemědělských pracích na přilehlém poli 12. 3. 2016. Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl tak, že pachatelka je vinna za zvlášť závažný zločin vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, TrZ. Byla odsouzena k trestu odnětí svobody v délce trvání 15 roků.¹⁷⁹

7.2 Způsob provedení trestného činu

Ve všech případech nebyla pravidelná gynekologická péče a všechny pachatelky těhotenství tajily, nikomu se nesvěřily. Těhotenství plánovaly doma všechny pachatelky. Úvaha o porodu v nemocnici byla pouze u jedné z nich, avšak soud její tvrzení vyvrátil. Některé z obžalovaných se obhajovaly při výpovědích tím, že při komplikacích po porodu by si přivolaly záchrannou službu.

Až na jeden případ pachatelky nepřemýšlely o dalším osudu dítěte po porodu. Průběh TrČ je ve všech případech velmi obdobný. První pachatelka neoddělila pupečník od placenty, dala dítě do igelitové tašky, ve které se udusilo, a odnesla jej poblíž nedalekého pole, kde bylo nalezeno. Druhá pachatelka dítě utopila ve WC, poté mrtvé dítě uložila do pytle a v kbelíku ho uložila ve sklepě na 3 týdny. Po třech týdnech jej odnesla na odlehlé místo za parkovištěm obchodního střediska. Třetí pachatelka usmrtila své dítě vhozením do záchodové mísy, kde se utopilo, a následně dala do igelitové tašky. Šla si lehnout a druhý den vyhodila dítě do popelnice před domem. Čtvrtá pachatelka uložila živé dítě do silonové

---

¹⁷⁸ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 50T 16/2014

¹⁷⁹ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 51T 13/2016

tašky, odnesla jej do plastového kontejneru, kde po několika hodinách zemřelo na podchlazení organismu. Poslední pachatelka zabalila dítě spolu s placentou do deky, čímž mu zamezila v dýchání a přivodila mu tím smrt udušením. Dítě uložila do tašky. Na likvidaci stop se podíleli přítel a matka pachatelky.¹⁸⁰

7.3 Dítě ve smyslu znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství

V kapitole 6., podkapitole 6.1 jsem nastínila právní význam pojmu dítě. Zde nastíním význam pojmu dítě v praxi, a to na základě znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství. Ve všech pěti případech se jednalo (minimálně se značně velkou pravděpodobností) o zralé, donošené dítě. Všichni novorozenci bezprostředně po porodu žili. Pitevní nálezy provedené znalci z oboru zdravotnictví, z odvětví soudního lékařství, odpovídaly stáří těhotenství mezi 38.- 42. týdnem.

U první pachatelky se dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, jednalo o živé dítě (výskyt poporodního nádoru, rozpětí plic, pozitivní plovací zkouška plic). Příčinou smrti novorozence bylo udušení. Znalci odkazují na deformaci nosu novorozence, ke které mělo dojít v důsledku zabalení dítěte do dek. Dítě nebylo po porodu vůbec ošetřeno, na základě čeho vyplynuly i projevy dušení. Znalci nevyloučili i možnost úmrtí novorozence ucpaním úst (dýchací tíseň byla umocněna přítomností metamfetaminu v organismu novorozence). Na dušení se dále mohlo podílet vložení dítěte do plastové tašky. Znalkyně dále rozvedla, že dítě se po porodu nadechlo minimálně jednou až dvakrát.¹⁸¹

U druhé pachatelky se dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, jednalo s velkou mírou pravděpodobnosti (nešlo jednoznačně určit pro velmi pokročilé stadium hniloby s hnilobnou rozedmou plic) o zralé, donošené, života mimoděložního schopné dítě. Nebyl přerušen pupečník, z čehož znalci usoudili, že se jednalo o neošetřené dítě. Znalci se

---

¹⁸⁰ Srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 50T 4/07, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 49T 4/2009, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 48T 15/2010, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 50T 16/2014, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 51T 13/2016

¹⁸¹ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 50T 4/2007

shodli, že dítě bylo narozeno živé, kdy pravděpodobnou příčinou smrti bylo udušení, jelikož na dítěti nebyly nalezeny úrazové, chorobné změny.¹⁸²

U třetí pachatelky se dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, jednalo o neošetřené, neomyté dítě s neuvolněnými dýchacími cestami. V dýchacích cestách našli vdechnutou plodovou vodu a vlásky. To však nebylo příčinou smrti novorozence. Pupeční šňůra byla přetržena. Dítě bylo usmrceno po porodu, a to udušením. Šance na přežití u novorozence byly menší než za normálních okolností, jelikož bylo ovlivněno metamfetaminem. Ten vede k většímu nároku dítěte na kyslík a prohlubuje dušení.¹⁸³

U čtvrté pachatelky bylo dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, bezprostřední příčinou smrti podchlazení organismu. Jednalo se o donošeného novorozence s nižší porodní hmotností. Po porodu přežíval nejméně několik málo hodin.¹⁸⁴

U páté pachatelky se dle znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, jednalo o neošetřené dítě bez odděleného a podvázaného pupečníku od placenty. Dítě se narodilo živé (pozitivní plovací zkouška a nález rozepjatých plicních sklípků). K jeho přežití by stačilo umytí, podvázání pupečníku a uložení v prostředí kolem 37 stupňů Celsia. U dítěte byly zjištěny úrazové změny v oblasti hlavy (zlomenina spánkové a temenní kosti), krevní výrony. Znalci vyloučili možnost vzniku poranění zvířím či zařízením, které upravovalo zemědělské pole. Zlomeniny byly podle znalců pravděpodobně způsobeny zmáčknutím hlavy, úderem tupým předmětem, dupnutím nohou nebo nárazem hlavičky o zed'. Znalci se však nedokázali vyjádřit k příčině smrti, jelikož ve stavu, v jakém jim bylo tělo předloženo, nebylo možné zjistit, zda příčinou smrti mohla být hypoxie, pochlazení či úrazové změny.¹⁸⁵

---

¹⁸² Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn.49T 4/2009

¹⁸³ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 48T 15/2010

¹⁸⁴ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn.50T 16/2014

¹⁸⁵ Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 51T 13/2016

7.4 Právní kvalifikace trestného činu soudem s ohledem na znalecké posudky týkající se stavu rozrušení způsobeného porodem z odvětví gynekologie, psychiatrie a psychologie

Jak jsem již konstatovala v kapitole 6., subjektivní stránka je základním rozlišovacím faktorem mezi TrČ vraždy a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Dle mého názoru však nestačí pouze konstatování odborných, právem uznaných názorů v trestním právu. Mezi rozlišováním těchto dvou TrČ existuje pouze tenká hranice. Psychický stav pachatelky posuzují znalci z odvětví gynekologie, psychiatrie a psychologie. I přesto, že rozhodnutí, zda pachatelka jednala ve stavu rozrušení způsobeném porodem, náleží pouze soudu, se v praxi víceméně veškerá odůvodnění rozsudků opírají právě o tyto znalecké posudky. Znalecké posudky proto tvoří těžiště rozhodování soudu u vynesení rozsudku, zda obžalované uloží trest za spáchání TrČ vraždy podle §140 odst. 1, 3, písm. c, TrZ nebo za spáchání TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 TrZ. I přesto je soud vázán pouze zákonem a znalecký posudek má důkazní hodnotu jako každý jiný důkaz. Soud proto samozřejmě nemůže být znaleckým posudkem bezpodmínečně vázán.

V následujících podkapitolách budu vycházet pouze z trestních spisů Krajského soudu v Ústí nad Labem vedených pod sp.zn. 50T 4/07, 4T 9/2017 , 51T 13/2016, 48T 15/2010, 49T 4/2009.

7.4.1 Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50T 4/07

Znalec z odvětví gynekologie a porodnictví uvedl, že porod probíhal bez komplikací. Vztah těhotné byl k těhotenství negativní (nevyhledala poporodní péči, tajila těhotenství). Porod byl zhodnocen jako krátký (maximálně 1 hodinu). Dítě se narodilo živé a životaschopné, z čehož plyne, že jeho životní funkce by bylo možné zachovávat v řádech minut až desítek minut. Termín užitý obžalovanou, že dítě bylo ztuhlé, je vyloučený. Znalec uzavřel svůj posudek tím, že porod sice představuje pro matku psychickou zátěž, ale nevyvolává ztrátu vědomí a změny v chování v neprospěch novorozence. Znalec z odvětví psychiatrie charakterizuje pachatelku jako zdravou, to je bez duševní poruchy. Zjistil u ní poruchy osobnosti s rysy nezdrženlivosti, s emočním oploštěním. V době činu byla její rozpoznávací schopnost snížena jen nepodstatně. Dávka

drogy nemohla mít na její psychiku významnější vliv, jelikož byla na takové dávky zvyklá. Znalec zde navrhl uložení ochranného léčení z důvodu závislosti na omamných látkách (pod jejich vlivem se jinak dle znalce nadále bude dopouštět protispoločenského jednání). Konstatoval, že porod je pro každou ženu stresující, ale nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by svědčily pro něco neobvyklého. Znalec z odvětví psychologie uvedl, že obžalovaná po porodu jako zkušená matka (již třetí těhotenství) neposkytla dítěti žádnou pomoc. Nesnažila se ani zjistit, zda je dítě mrtvé. Intelekt pachatelky je dostačující k tomu, aby správně vyhodnotila situaci, která vznikla, a poskytla dítěti potřebnou pomoc. Jednání obžalované jasně vedlo ke zbavení se dítěte.

Dle názoru soudu se znalci nezabývali všemi faktory, které se vztahují k průběhu samotného porodu a skutečnostmi, které byly po porodu. Proto soud dospěl ke kvalifikaci TrČ podle §220 tr.zák., jelikož posouzení kvalifikace je otázkou právní. Znalecké posudky jsou pouze podklady pro zvážení, zda stav rozrušení vyvolaný porodem fakticky nastal. Obžalovaná byla vystavena okolnostem, které měly trvale stresující charakter, i když si je obžalovaná vyvolala sama. Obžalovaná proto těhotenství tajila. Když byla vystavena porodním bolestem, byla v cizím bytě. Při porodu ztratila velké množství krve a myslela si, že se dítě narodilo mrtvé. Toto vše mohlo vyvolat stav rozrušení, v němž byla vůle pachatelky jednat v zájmu dítěte výrazně oslabena. Dále je nutné zohlednit její ovlivnitelnost, když od muže X po porodu dostala pokyn, aby dítě zabalila do deky a ona tak učinila. Aby bylo možné právně kvalifikovat toto ustanovení, musí být naplněny současně dvě podmínky. Tohoto jednání se matka dopustí při porodu nebo hned po něm, a to v rozrušení způsobeném porodem. Podmínky naplněny byly. Stav rozrušení způsobený porodem byl naplněn také. Pachatelka jednala ve stavu, který vyvolal porod, a to ve spojení s dalšími negativními faktory. Ty všechny se promítly do jejího duševního stavu.

Odvolání v neprospěch pachatelky podal státní zástupce z Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem. Vrchní soud v Praze rozhodl znovu rozsudkem, obžalovaná je vinna TrČ vraždy podle §219 odst. 1 tr.zák.. Nelze se ztotožnit s právní kvalifikací, jak ji určil Krajský soud v Ústí nad Labem. Nelze vycházet z názoru, že každá rodička se během porodu a po něm nachází v jeho důsledku v takovém stupni rozrušení, jak se u §220 tr.zák. předpokládá. Znalec z odvětví porodnictví výslovné stanovisko ke stavu rozrušení způsobeného

porodem nezaújal. Dle medicínského názoru žádné tíživé podmínky a negativní vlivy sociální nebo ekonomické nemohou přimět rodičku k chování v neprospěch novorozence. Znalec psychiatr potvrdil, že porod je stresující a dostaví se rozrušení, ale nebyly zjištěny žádné věci svědčící v něco neobvyklého. Žádný ze znalců nenašel okolnosti, které by odůvodňovaly závěr, že se pachatelka nacházela ve stavu rozrušení způsobeném porodem. Obžalovaná rodila již potřetí, porody byly bez komplikací s rychlým průběhem a nikdy neproběhly ve zdravotním zařízení a za asistence. Pachatelka o těhotenství věděla, ale tajila jej, nepřipravovala se na příchod dítěte, nepodstoupila lékařskou kontrolu, neměla připravené věci na ošetření dítěte po porodu. To vše jí však muselo být na základě dvou předchozích porodů jasné. Z toho všeho plyne, že dítě bylo nechtěné, na porod se nepřipravovala (přínejmenším byla srozuměna s tím, že se dítěte zbaví i za cenu toho, že zemře a také se tak zachovala). Rozhodnutí o tom, jak s dítětem naloží, učinila ještě před porodem, kdy nemohla být ovlivněna rozrušením vyvolaným porodem. Netrpí a netrpěla žádnou duševní poruchou, schopnost ovládat své jednání byla v době činu plně zachována, schopnost rozpoznat nebezpečnost činu byla snížena nepodstatně. Soud rozhodl, že se pachatelka dopustila TrČ vraždy podle §219 odst.1 tr.zák..¹⁸⁶

7.4.2 Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 49T 4/2009

V rámci dokazování byl přibrán znalec z oboru zdravotnictví, odvětví gynekologie a porodnictví. U pachatelky rodící již po páté je doba trvání porodních kontrakcí kolem desítek minut. Intenzita kontrakcí byla přiměřená a krevní ztráta byla normální. Na základě těchto informací byl zdravotní stav pachatelky po porodu normální. Během porodu u pachatelky hrály roli pouze obavy z prozrazení porodu a že otcem dítěte je milenec. Porodem nebyla oslabena její vůle jednat, rozpoznala porod (rodila již po páté) a mohla si přivolat pomoc. Dítě nezemřelo v důsledku neposkytnutí péče, ale v rámci aktivního jednání pachatelky, jak sama uvedla. Závěr znaleckého posudku znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie zní, že obžalovaná netrpí žádnou duševní poruchou. V době spáchání TrČ byly její schopnosti rozpoznávací zachovány,

---

¹⁸⁶ Poznámka: Nikoli podle §219 odst. 1, odst. 2, písm. e, tr. zák., což je usmrcení osoby mladší 15 let. Dříve se k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby přihlíželo jen tehdy, když pro svou závažnost okolnost zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Soud dospěl k závěru, že §219 odst. 1 tr.zák. vyjadřuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost dostatečně.

ovládací schopnosti byly sníženy jen nepodstatně. Mezi situační vlivy zařazovali znalci nechtěné těhotenství. Shodli se na závěru, že v době porodu byla pachatelka schopna jednat sociálně žádoucím způsobem. Znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví klinická psychologie, uvádí, že obžalovaná neviděla dítě jako takové, ale viděla problémy, které s jeho narozením nastanou.

Pachatelka se k činu doznala. Z důkazní situace vyplynulo, že obžalovaná se na nadcházející porod nijak nepřipravovala. Byla přinejmenším srozuměna s tím, že se dítěte zbaví. Rozhodnutí o usmrcení dítěte učinila obžalovaná již před porodem. Z toho plyne, že nemohla být rozrušením vyvolaným porodem ovlivněna. Netrpěla ani netrpí žádnou duševní poruchou, schopnost ovládat své jednání byla v době spáchání TrČ zachována, schopnost rozpoznat nebezpečnost pro společnost byla snížena nepodstatně. Vůle jednat po porodu nebyla podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví gynekologie a porodnictví oslabena (uklidila krev, ukryla mrtvé novorozeně).

Po podrobném rozebrání trestního spisu jsem se musela pozastavit nad minulostí pachatelky. V trestním spisu se nachází záznam usnesení z 3.6.2009 o odložení věci podezření ze spáchání TrČ vraždy podle §219 odst.1, 2, písm. e, tr.zák. , kdy podezřelá měla porodit dítě, které se údajně narodilo mrtvé, poté jej uložila do batohu, donesla k řece Labe a tam batoh i s tělíčkem vyhodila do vody. Poté se vrátila domů. Podezřelá se k těmto skutečnostem sama doznala v souvislosti s vyšetřováním nalezeného mrtvého novorozence v igelitovém pytli. Jelikož vyšetřovatelé neprokázali, že by se v lednu 2007 narodilo živé dítě, které by pachatelka následně usmrtila, rozhodli usnesením o odložení věci podezření ze spáchání TrČ vraždy. Byla zde provedena překvalifikace na přestupek, avšak uběhla promlčecí doba 1 roku.

7.4.3 Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 48T 15/2010

Závěry znalce z odvětví gynekologie a porodnictví jsou v rozporu s posudky znalců soudního lékařství a psychiatrie. Soud posudek znalce zhodnotil jako chybný. Byly zde hypotetické závěry nepodložené objektivními skutečnostmi a znalec hodnotil skutečnosti, které mu nepříslušejí. Soud přibral druhého znalce. Druhý znalecký posudek se shodoval se závěry znalců ze soudního lékařství, psychiatrie a psychologie. Shodli se na tom, že obžalovaná neměla příznaky

preeklampsie (hypertenze, otoky, bílkovina v moči, tonicko-klonické křeče) s tím, že se mohlo jednat o její nízký stupeň, který jí ale rozhodně neohrožoval na životě. Průběh těhotenství byl bez komplikací a neohrožoval ji na fyzickém ani duševním zdraví. Šlo o spontánní, normální porod a dítě se narodilo živé a plod netrpěl nitroděložním dušením. Placenta nebyla předčasně odloučena. Stav rodičky nebyl dle znalce bezprostředně po porodu závažný a vůle jednat nebyla omezena. Její vůlí bylo porod utajit. Znalec z odvětví psychiatrie zhodnotil pachatelku následovně. Obžalovaná příznaky gravidity nijak neverifikovala. Řešení odsouvala a zpětně své plány racionalizuje. Fabulovala záměry odjet mimo město, kde by porodila a dítě dala k adopci. Nečinila přípravy a neznala termín porodu. Fabulace z její strany byla i při účelovém tvrzení, že do obce X nemohla kvůli přítelovi, který ji omezoval, avšak do jiného města jela po porodu bez zábran za drogovým dealerem. Těhotenství tajila a její postoj lze celkově považovat jako negativní. Není možné, aby přes popisované potíže nekřičela a nezpůsobila hluk. Obžalovaná si ohrožení života nepřipouštěla a nemohla tak být ovlivněna "patologickým těhotenstvím pro preeklampsii". Po porodu byla schopna volně a cíleně rozhodovat, po zadržení odmítala vyšetření gynekologem. Z toho plyne, že se pachatelka snažila zamezit zjištění proběhnutého porodu. Provedla intimní hygienu, úklid místnosti, zabalení a uschování těla novorozence. Posléze si lehla ke svému partnerovi, druhý den se chovala normálně a odjela do jiného města. Na základě jejího emočně barvitého procesu vysvětluje lítost nad skutkem. Měla negativní vztah k těhotenství. Užití psychostimulační drogy pachatelkou před počátkem porodu, považují znalci za faktor, který umožní obžalované родit skrytě, zahladit stopy a být aktivní i poté. Volní projevy obžalované byly jak před porodem, tak po něm stejné. Schopnost přivolat si lékařskou pomoc bylo jejím rozhodnutím. S její fabulací, že si ji nebyla schopna přivolat, se neztotožňují. Schopnost rozpoznat protiprávnost jednání nebyla snížena. Intoxikace pervitinem byla hlavním faktorem, který snížil ovládací složku jejího jednání. Pervitin užila o své vůli a k rozvoji psychózy užitým pervitinem nedošlo. Nejednalo se tedy o patologickou psychickou reakci na porod, jak uvedl první znalec z odvětví porodnictví a gynekologie. Pachatelka podle závěrů znalců byla schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání a v důsledku osobnostní struktury byla lehce snížena schopnost své jednání ovládat. Netrpěla žádnou duševní poruchou ani chorobou. Pachatelka k celému těhotenství přistupovala negativně. Jednání po porodu nesevčí o podstatném a chorobném

oslabení vůle. V době činu byla přičetná. Znalec z odvětví psychologie konstatoval, že i když věděla o svém těhotenství, nechtěla si to připustit, nenavštívila lékaře. Nesvěřila se nikomu, na porod se nepřipravovala, nadále užívala drogy, datum porodu nezjišťovala. Chování proto odpovídá negativnímu postoji pachatelky k těhotenství a dítěti. Její základní psychické funkce včetně vůle nebyly porušeny. Tomu odpovídá nepřivolání partnera, porod bez hlasitých projevů. Zkreslování výpovědi není chorobně podmíněno. Má tendence k přehánění při podávání informací.

Podstatnou skutečností pro právní posouzení jednání pachatelky je, že se dítě narodilo živé a zemřelo na základě jednání obžalované, která jej po porodu usmrtila. Tím naplnila objektivní stránku. Subjektivní stránka je postavena v tomto případě na úmyslném zavinění. Soud uvážil jednání pachatelky během celého těhotenství, během porodu i po porodu. Obžalovaná skutečnost, že je těhotná tajila, k těhotenství měla negativní přístup. Jednání před porodem by se dalo za určitých okolností pochopit jako laxní přístup pachatelky. Avšak jednání poté je nutno brát jako cílené a vedené snahou utajit porod a dítě. Přesto, že dítě žilo, okamžitě jej vhodila do záchodové mísy a uklidila stopy. Vše směřuje k cíli obžalované úmyslně se dítěte zbavit. Ze všech důkazů došel soud k závěru, že jednání pachatelky bylo během porodu i po něm cílené a orientované. Není možné, aby tento TrČ byl kvalifikován podle privilegovaného ustanovení. Porod tajila, a proto tak jednala během porodu i po něm. Bezprostředně po porodu uklidila koupelnu, učinila vlastní hygienu a druhý den odnesla dítě do kontejneru. Podle svědeckých výpovědí se krátce před porodem i po porodu chovala stejně, rozrušení zde nebylo, neměla žádné problémy. Znalec gynekolog k tomu uvádí, že porod nebyl komplikovaný a během porodu i po něm nebyla omezena vůle pachatelky jednat. Na tomto závěru se shodli znalci z odvětví psychologie a odvětví psychiatrie. Z těchto důvodů soud dospěl k závěru, že pachatelka TrČ nespáchala v rozrušení způsobeném porodem. Obžalovaná tak naplnila po objektivní i subjektivní stránce znaky skutkové podstaty zločinu vraždy podle §140 odst.1, 3, písm. c, TrZ.

7.4.4 Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 50T 16/2014

Závěry znalce z odvětví gynekologie a porodnictví jsou následující. Je prakticky vyloučené, aby žena, potřetí těhotná, nerozpoznala graviditu. Těhotná žena může krvácet i v graviditě. Porod byl předčasný, podle váhové kategorie se jednalo o 34. - 36. týden těhotenství. Pachatelka uváděla křeče v břiše, což si jako potřetí rodící matka musela pamatovat, že se jedná o kontrakce. Porod byl překotný. Není si jistý, zda dítě zemřelo na podchlazení či na vykrvácení z přetrženého pupečníku. Vztah pachatelky k těhotenství byl negativní, neplánovala ho, ekonomická situace byla špatná, možný byl i mimomanželský styk. Obě předchozí těhotenství skončila předčasně. Rodička byla značně anemická. Krevní ztráta u novorozence způsobila hemoragický šok, což přispělo k úmrtí na základě podchlazení. Okolnosti porodu nenasvědčovaly jednání v zájmu dítěte (porod ve sprše, nepodvázání přetrženého pupečníku, zabalení dítěte do teplých přikrývek, nepřivolání pomoci). Minimálně mohla přivolat manžela, u kterého se ale bála jeho reakce. Proto jednala a vědomě páchala trestnou činnost. Je velmi nepravděpodobné, že by došlo k přetržení pupečníku při překotném porodu. Znalec z odvětví psychiatrie konstatoval, že pachatelka těhotenství tajila, v sobě ho potlačila jako skutečnost, kterou bude řešit, až nastane. Charakter činu je vysvětlitelný a odpovídá osobnostní abnormitě vyšetřované (vytěsňuje negativní zážitky, neřeší problémy, čeká, až se to nějak vyřeší samo). Úroveň intelektu je ale dostačující k tomu, aby pachatelka posoudila své jednání v plném rozsahu. Je bez známek duševní poruchy. Znalec z odvětví psychologie konstatoval, že souhra osobnostních dispozic a skutečnosti nechtěného těhotenství stojí za motivací jejího protiprávního jednání.

K privilegované skutkové podstatě vraždy podle §142 TrZ soud uvedl následující. Tohoto TrČ se dopustí matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozené dítě. Soud se k ní přiklonit nemohl z důvodu absence zákonných podmínek. Znalci vyloučili, že by se mohlo jednat o stav rozrušení způsobený porodem. Postup, kdy své těhotenství tajila, jakož i postup po něm, jednoznačně svědčí o cílevědomém a úmyslném jednání. Smyslem jednání obžalované bylo usmrcení a odstranění novorozeného dítěte. Znalec z odvětví porodnictví a gynekologie toto jednání charakterizoval jako chladnokrevné chování, kdy obžalovaná jednala vědomě,

jinak by promyšleně nezabalila dítě do dek a neumístila do tašky. V případě poporodního rozrušení by žena nebyla spíše koncentrovaná, ponechala by vše, tak jak bylo na místě a utekla. I přesto, že porod mohl pachatelku překvapit, bylo poté vše jen chladnokrevný postup obžalované. V důsledku porodu nebyla pod vlivem změny psychiky. Rozrušení bylo vyloučeno i výsledkem svědků, kteří nezaregistrovali změnu jejího chování (již den po proběhlém porodu), a to ani v případě, kdy o události mluvili. Rozrušení nebylo patrné ani při jednání s policisty, redaktory televizního kanálu a ani při zadržení.

7.4.5 Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 51T 13/2016

Podle znalce oboru zdravotnictví, odvětví gynekologie a porodnictví, proběhl porod velmi rychle a bez problémů. Ztráta krve byla malá, což vyplývá ze schopnosti pachatelky osprchovat se a chodit. Podle znalce nebylo možné, aby při takto lehkém průběhu porodu vznikly hematomy na základě tlaku hlavičky na kostěnou pánev matky. Znalec zaujímá názor, že není možné zjistit nic, co by nasvědčovalo stavu rozrušení z hlediska hormonálního nebo v souvislosti s porodem. Při porodu si pachatelka počínala sebevědomě, avšak její jednání po porodu bylo chladnokrevné. Pokud někdo porodí, osprchuje se, uklidí, nese novorozence přes město, nemůže být považováno za stav rozrušení. Pachatelka jednala za plného vědomí. Na základě konzultace se znalcem z odvětví soudního lékařství došel k závěru, že zlomeniny vznikly zevním násilím. Uvedl, že každý porod je sice stresujícím faktorem pro každou ženu, avšak pokud dopadne dobře, není žádný důvod pro následný stres. Pachatelka podle závěrů znalce z odvětví psychiatrie nebyla ve stavu duševní poruchy, proto její rozpoznávací a ovládací schopnosti byly zachovány. Obžalovaná je podle znalce zdravá. Podle znalce z oboru zdravotnictví, odvětví klinická psychologie, se o rozrušení v souvislosti s porodem v právním slova smyslu nejedná. Vylučuje to následné chování obžalované po porodu, tedy umytí se, uklizení místnosti a zabalení dítěte. U pachatelky nebyla nalezena duševní porucha.

V rámci právní kvalifikace není sporná skutečnost, že obžalovaná jiného usmrtila. Nelze zpochybňovat, že tak učinila na osobě mladší 18 let, tedy na dítěti. Soud dospěl na základě dokazování k tomu, že pachatelka jednala v úmyslu přímém, neboť dítě odložila do igelitové tašky a zavázala ji tak, aby do ní

znemožnila přístup vzduchu. Soud nemohl kvalifikovat tento TrČ jako TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 TrZ. Názor obhajoby, že každé usmrcení při porodu nebo bezprostředně po něm, který je pro každou ženu stresujícím faktorem a je posléze důvodem pro tuto skutkovou podstatu, je nemyslitelný. Posuzování existence stavu rozrušení způsobeného porodem je primárně vztahováno k odborným vyjádřením znalců, kteří jsou příbráni do trestního řízení. Pro zjištění stavu rozrušení způsobeného porodem jsou důležité znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví porodnictví a gynekologie, psychiatrie a psychologie. Ti se shodli na závěru, že stav rozrušení způsobený porodem v době usmrcení dítěte zde nebyl. Podle judikatury se tento stav vztahuje především k velmi dlouhým porodům s bolestí na prahu hranice snesitelnosti, dochází k velké ztrátě krve či existují při porodu výrazné komplikace. Všechny tyto negativní vlastnosti a jejich vzájemné působení ovlivňují negativně psychický stav rodičky. U obžalované tomu tak nebylo. Stupeň rozrušení nelze vyvozovat pouze z toho, že se jednalo o utajený domácí porod, který probíhal bez jakékoliv pomoci. Vliv na pachatelku by mohl mít za předpokladu, že by se k tomu přidaly výše uvedené komplikace, které však nenastaly. Ztráta bytu a rozpad vztahu s otcem dítěte neměly zásadní vliv na obžalovanou v době porodu, jelikož v bytě bratra a matky mohla bydlet až do doby, než si sama najde bydlení vlastní. Otec dítěte se sám také nevyjadřoval negativně k výchově dítěte. Z toho všeho plyne, že stav rozrušení byl běžného rozsahu jako důsledek proběhnutého porodu.

7.5 Shrnutí

Ve všech 5 případech se jednalo o utajované těhotenství. Soud během soudního jednání dospěl k rozhodnutí, že všechny pachatelky porod plánovaly doma. Co se týče právní kvalifikace TrČ, jako konečný rozsudek bylo vždy vysloveno spáchání TrČ vraždy, nikoliv TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Jak jsem již uvedla, mezi rozlišováním TrČ vraždy na osobě mladší 15 let a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou existuje dle mého názoru velmi tenká hranice. Až na jeden případ, kdy soudce odmítl postoje znalců z odvětví gynekologie, psychologie a psychiatrie, se všichni soudci víceméně opřeli v rozsudku o tvrzení právě těchto znalců. Paradoxní na odmítavém postoji soudce však bylo, že odvolací soud jeho rozhodnutí zrušil a své rozhodnutí s následným rozsudkem opřel právě o znalecké posudky. V závěru této kapitoly bych proto chtěla vystihnout význam znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví

gynekologie, psychiatrie a psychologie. I přesto, že rozhodnutí o tom, jaký rozsudek bude vyneseno, je otázkou právní, znalecké posudky projednávání TrČ vraždy na dítěti matkou hrají stěžejní roli.

8 Srovnání právních úprav

8.1 Ochrana života a zdraví ve slovenském trestném zákonu

Slovenský trestný zákon vstoupil v účinnost 1.1.2006, a to zákonem č.300/2005 Z.z., trestný zákon, ve znění zákona č. 650/2005 Z.z.. Tento zákon nahradil tr.zák., který byl platný a účinný, s odlišnostmi po rozdělení republik na dva samostatné státy v roce 1993, v České republice do 1.1.2010.

8.2 Komparace české a slovenské právní úpravy

Oba trestní zákony nechrání život a zdraví jen v hlavě I., ale i jako sekundární objekty v mnoha dalších ustanoveních zvláštní části. TrČ proti životu a zdraví jsou v obou trestních zákonech obsaženy v hlavě I. zvláštní části. Český TrZ dělí TrČ proti životu a zdraví do pěti dílů (TrČ proti životu, TrČ proti zdraví, TrČ ohrožující život nebo zdraví, TrČ proti těhotenství ženy a TrČ související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem), zatímco slovenský trestný zákon pouze do tří (TrČ proti životu, TrČ proti zdraví a TrČ ohrožující život nebo zdraví). Slovenský zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů obsahuje v §144 – §146 ustanovení týkající se vraždy. Slovenský trestný zákon rozeznává úkladnou vraždu, vraždu a vraždu novorozeného dítěte matkou Stejně jako je tomu i v České republice, jsou ve Slovenské republice tyto paragrafy zařazeny mezi TrČ proti životu a zdraví.¹⁸⁷

Vražda novorozeného dítěte matkou je v českém trestním právu zařazena v §142 TrZ. Co se týče TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle slovenské trestní úpravy, §146 trestného zákona zní takto: „*Matka, ktorá v rozrušení spôsobenom pôrodom úmyselne usmrtí svoje novonarodené dieťa pri pôrode alebo hneď po ňom, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až osem rokov.*“¹⁸⁸ Oproti české právní úpravě je zde rozdíl pouze ve výši dolní hranice trestu. Odlišnosti nenalezneme ani v rozboru skutkové podstaty. U subjektu se ve slovenské právní úpravě vyžaduje konkrétní subjekt, i když zákonná úprava na Slovensku pojem „konkrétní subjekt“ neupravuje. Avšak §128 odst. 8 trestného zákona zní: „*Ak na spáchanie trestného činu tento zákon vyžaduje osobitnú*

¹⁸⁷ Srov. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁸ §146 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

*vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchatel'a, môže byť páchatel'om alebo spolupáchatel'om trestného činu len osoba, ktorá má požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie. ...*¹⁸⁹ Vyžaduje se úmysl přímý, jelikož zákon výslovně nestanovuje, že by mohl být TrČ spáchán z nedbalosti. Objektivní stránka, stejně jako je tomu v českém trestním právu, záleží v jednání, ale i v opomenutí poskytnout pomoc, což je stanoveno v §122 odst. 1 trestného zákona. Objektem je nepochybně lidský život, stejně jako je tomu v českém trestním právu.¹⁹⁰

Druhým zásadním paragrafem pro mou diplomovou práci je §140, odst. 1, 3, písm. c, TrZ. Pro jeho srovnání se slovenskou trestní právní úpravou je nutné vysvětlit podstatu §144 a §145 trestného zákona. Ve slovenském trestném zákoně se vyskytují od českého TrZ dva odlišné pojmy, a to "úkladná vražda" a "chránená osoba". Úkladnou vraždou podle slovenského trestného zákona se má na mysli úmyslná vražda s předem rozmyšlenou pohnutkou, kdy pachatel bude potrestán vyšší trestní sazbou trestu odnětí svobody, než při spáchání vraždy bez pohnutky.¹⁹¹ Tato skutková podstata je v poměru speciality k ustanovení o vraždě podle §145 trestného zákona.¹⁹² Bez pohnutky bude TrČ vraždy spáchán za předpokladu, že jednání pachatele nebude předem promyšlené, připravované a předem naplánované.¹⁹³ Domnívám se, že tzv. vražda úkladná podle trestného zákona se shoduje s TrČ vraždy spáchané s rozmyslem či po předchozím uvážení dle §140 odst. 2 TrZ. Jak vraždu "prostou", tak vraždu úkladnou, může pachatel spáchat na tzv. "chráněné osobě". K naplnění skutkové podstaty TrČ tak nastoupí kvalifikační okolnost, která spočívá v úmyslném spáchání vraždy na chráněné osobě. Následkem tohoto jednání bude zvýšení trestní sazby. Chráněnou osobou je mimo jiné podle §139 odst. 1, písm. a, trestného zákona i dítě. U úkladné vraždy spáchané na chráněné osobě podle slovenského trestného zákona hrozí trest odnětí svobody ve výši 25 let či trest odnětí svobody na doživotí. U vraždy spáchané na chráněné osobě bez takové pohnutky hrozí trest odnětí

---

¹⁸⁹ §128 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁰ Srov §112 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a § 122 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹¹ Srov. §144 a §145 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹² BURDA, Eduard. Ochrana života a zdravia v slovenskom rekodifikovanom Trestnom zákone. Trestní právo, 2007, roč.07-08, str. 58-59.

¹⁹³ Přehľad ustanovení zákona č.300/2005 Z.z. Trestný zákon. Dostupné z: http://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf [citováno dne 10.2.2018]

svobody na 20-25 let nebo trest odnětí svobody na doživotí.¹⁹⁴ Český TrZ obsahuje pouze jeden paragraf TrČ vraždy, přičemž §140 odst. 3 se věnuje právě spáchání tohoto TrČ za zvlášť přitěžujících okolností. Zvlášť přitěžující okolností zde je jako jedna z podmínek vražda spáchaná přímo na dítěti mladším 15 let. Slovenský trestný zákon považuje dítě jako chráněnou osobu. Tato osoba je podle výkladového ustanovení osobou, která je mladší 18 let. Podle českého TrZ zde hrozí trest odnětí svobody ve výši 15-20 let či trest výjimečný.¹⁹⁵

Při výše uvedené komparaci obou trestních zákonů jsem dospěla k názoru, že oba právní předpisy mají podobné rysy a znaky. Prioritní ochranu poskytují především lidskému životu a zdraví.

---

¹⁹⁴ §144 a §145 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁵ §140 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

9 Závěr

V mé diplomové práci jsem se zabývala TrČ vraždy na dítěti matkou. Především jsem se zde pokusila vysvětlit, že existují dva rozdílné TrČ. Tím prvním je TrČ vraždy na osobě mladší 15 let a druhým je spáchání TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. Poukazuji na problém, se kterým se následně potýkají trestní soudci. Hlavní náplní práce proto bylo poukázat na rozlišování tenké hranice. Ta určuje, zda žena páchající vraždu na svém novorozenci dosáhla takového změněného psychického stavu, který oslabuje její vůli a brání plnému rozvinutí mateřského pudu. Díky tomuto posouzení pak soudce rozhoduje o "prakticky zbytku života pachatelky" - uložit trest odnětí svobody za spáchání TrČ v rozmezí 3-8 let nebo rozhodnout o potrestání pachatelky trestem v rozmezí 15-20 let s možností uložení i výjimečného trestu?

První kapitole jsem věnovala historickému vývoji trestního práva obecně s následným zaměřením na TrČ vraždy na dítěti a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou. V této kapitole jsem se setkala s velkou zajímavostí. Trestní zákoník z roku 1852 zde rozlišoval manželské a nemanželské děti. Pokud matka usmrtila své manželské dítě, byla potrestána mnohem přísněji, než při usmrcení dítěte nemanželského. Myslím si, že poskytování menší ochrany nemanželským dětem v druhé polovině 19. století až do roku 1950 bylo nepřiměřené době. Sjednocení délky trestu odnětí svobody následně přinesl až trestní zákon z roku 1950, který toto rozlišování již neobsahoval. Zároveň zde můžeme již nalézt jakési rozlišování dvou TrČ, jak jsem uvedla ve větě první tohoto odstavce. V této kapitole mě zaujal i vývoj výše trestů za spáchání TrČ vraždy na dítěti matkou. U TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou se neustále výše trestu snižovala, až dospěla na současnou hranici trestu odnětí svobody ve výši 3-8 let. TrČ vraždy na dítěti od roku 1950 se měnil výrazně jinak. Jeho hranice se nesnižovala a současný TrZ kupříkladu upravuje spodní a horní hranici výrazně přísněji, než jak tomu bylo u tr.zák. z roku 1961. Avšak trestní zákon z roku 1950 byl, co se týče trestu za TrČ vraždy dítěte, nejpřísnější.

Dále jsem se věnovala kapitole "Posuzování trestných činů proti životu". Tato kapitola by sice mohla být náplní celé diplomové práce, ale i přesto jsem ji musela zmínit alespoň v okrajových souvislostech. K pochopení jednotlivých TrČ proti životu, a to zejména TrČ vraždy a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou,

je třeba umět rozlišovat mezi ostatními TrČ. Během studia pramenů nacházejících se v mé diplomové práci jsem se setkala se situacemi, kdy se obhajoba v soudním řízení pokoušela překvalifikovat např. podanou obžalobu státním zástupcem, který obžaloval pachatelku z TrČ vraždy na dítěti matkou podle §140 odst.1, odst. 3, písm. c, TrZ na TrČ zabití. Dle mého názoru po prostudování trestního spisu to byla pouhá neznalost či nerozvážnost obhájce a tyto situace by se neměly vyskytovat.

Pro kapitolu "Kriminalita žen" jsem se rozhodla poté, co jsem zjistila, že se jí věnuje málo prací. Kontext trestněprávní se v ostatních pracích jen tak nenalézá. Využila jsem proto dva stěžejní prameny, které se touto problematikou zabývají, a k nim připojím případy z praxe. Tato část diplomové práce mi připadala velmi zajímavá, protože zjistit osobnost pachatelek a jejich život mi pomohlo se o krok přiblížit k pochopení toho, proč tento čin spáchaly. Díky této kapitole jsem se utvrdila v názoru, že ať jsou ženy v tíživých situacích či nejsou, vždy to bude rodina, která bude odpovídat za jejich budoucnost. Tento můj názor je velmi subjektivní a diskutabilní, ale pokud dívka (a následně žena) vyrůstá v dětství v rodině, ve které nejsou problémy a fungují správně partnerské vztahy a především výchova, proč se bude chovat naprosto protichůdně ve vztahu k hodnotám, které jí byly výchovou vštěpovány?

Nejdiskutabilnější kapitolou je nepochybně "Počátek trestněprávní ochrany lidského života". Samotné vymezení počátku ochrany lidského života je velmi problematické. Jak jsem již uvedla v kapitole týkající se této problematiky, považuji za počátek, kdy je lidský život hoděn ochrany, okamžik tzv. druhé doby porodní. V tomto období se po otevření děložní branky objeví hlava nebo vedoucí část dítěte. Pokud by se jednalo o porod provedený císařským řezem, přikláním se k názoru, že za počátek ochrany lidského života je okamžik počátku zákroku. Považuji za nutné, aby se co nejdříve ustálila jednotnost definice počátku lidského života pro trestní právo. Co bylo považováno za narození, bylo definováno nyní v již zrušené vyhlášce Ministerstva zdravotnictví. Nabytím Zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich službách jsme se však vysvětlení tohoto pojmu nedočkali.

Stěžejní součástí mé práce bylo srovnání dvou skutkových podstat TrČ. TrČ vraždy na dítěti mladším 15 let (v mé diplomové práci na novorozenci) podle

§140 odst. 1, odst. 3, písm. c, TrZ a TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou podle §142 TrZ. Rozebrala jsem skutkovou podstatu u obou TrČ a u TrČ vraždy novorozeného dítěte matkou jsem vymezila subjektivní stránku, což je základní znak odlišující toto privilegované ustanovení od TrČ vraždy. Důležitým pojmem pro posuzování TrČ podle §142 TrZ bylo rozrušení způsobené porodem, které souvisí s psychickým rozpoložením pachatelky, která úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu nebo bezprostředně po něm. K pochopení tohoto pojmu mi velmi pomohly znalecké posudky z oboru zdravotnictví, odvětví porodnictví, psychiatrie a psychologie. Po nastudování těchto dvou kapitol a jejich vypracování jsem došla k závěru, že uznat pachatelku vinnou podle §142 TrZ je málo časté. Stav rozrušení způsobený porodem je zkoumán ve vztahu k duševnímu stavu rodičky při porodu, k pocitům rodičky, k alteraci psychického stavu při porodu, trvání porodu a další akceptům. Znalci a následně soudce ve všech případech uvedených v kapitole 7. stav rozrušení způsobený porodem nenašli. Přikláním se k jejich zdůvodnění a souhlasím s nimi. Pokud matka nosí 9 měsíců ve svém lůně potomka, musí se připravit na to, že se dítě narodí a bude jej vychovávat. Je dle mého názoru nereálné, aby žena chtějící dítě 9 měsíců čekala a následně jej v rozrušení způsobeném porodem usmrtila. Přerušování těhotenství v České republice je povolené, a proto nevidím důvod, proč by měla být žena trestána mírnějším trestem za úmyslné usmrcení novorozeného dítěte na základě rozrušení způsobeného porodem, se kterým by měla dopředu počítat každá svéprávná žena jakékoliv úrovně intelektu.

Poslední kapitolu jsem věnovala srovnání právní úpravy v České republice a v republice Slovenské. Je zde zajímavé si povšimnout, že dva samostatné státy si i po více než 15 let dlouhém rozdělení ponechaly prakticky shodnou trestněprávní úpravu.

I po vypracování této práce jsem si dosud nedokázala odpovědět na otázku, jak může žena jako matka úmyslně usmrtit své dítě. Samozřejmě rozumím všem tíživým podmínkám, ve kterých se pachatelky nacházely, a do kterých by své děti přivést nechtěly. Ale doopravdy pro tyto ženy není jiné východisko? Proč tyto ženy nepřerušují své těhotenství uměle zavčas na základě zákonných podmínek? Pokud je již pozdě, proč nepředají dítě k adopci lidem, kteří po dítěti touží a své děti mít nemohou?

V neposlední řadě bych chtěla zmínit pár svých úvah týkajících se TrČ vraždy na dítěti matkou do budoucna. Právní úprava je dle mého názoru rozhodně nedostatečná. Současný TrZ vstoupil v účinnost 1. 1. 2010 a dosud nejsou zodpovězeny otázky na jednotlivé pojmy uvedené v §142 TrZ. Myslím si, že pojem stav rozrušení způsobený porodem je v trestněprávním kontextu vysvětlen správně. Soud je vázán pouze zákonem, kdy znalecký posudek musí hodnotit jako každý jiný důkaz zásadní pro trestní řízení, ale nemusí být názorem znalce bezpodmínečně vázán. Ale jak je možné, že soudce při řešení tohoto TrČ nemá povinnost závazně přihlídnout ke stanoviskům jednotlivých znalců z oboru zdravotnictví, kteří se tímto zabývají? Nebylo by rozumné, aby posuzování stavu rozrušení způsobeného porodem nebylo pouze otázkou právní a medicínské stanovisko bylo vždy závazné? Dalším problémem je pojem "počátek trestněprávní ochrany lidského života" související s pojmem "novorozené dítě" a s pojmem "při porodu". Dle mého názoru jsou to velmi diskutabilní pojmy, které dosud nebyly jasně definovány. Nebylo by rozumné, aby konečně zákonodárce vymezil tyto pojmy a ustálil se výklad těchto termínů?

§142 TrZ mi přijde v českém trestním právu nadbytečný. Pokud však zákonodárce považuje privilegovat pachatelku za úmyslné usmrcení svého novorozence, měl by toto ustanovení zrevidovat a dát mu řád.

10 Seznam použitých zdrojů

Knížní literatura

1. BLATNÍKOVÁ, Šárka; NETÍK, Karel. Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. Praha: IKSP, 2007. ISBN: 978-80-7338-063-2
2. DRAŠTÍK Antonín; HASCH, Karel; KUČERA, Pavel; RIZMAN, Stanislav. Přehled judikatury. Trestné činy proti životu a zdraví / Nutná obrana. 1. Vydání. ASPI, a.s., Praha, 2007. ISBN 978-80-7357-253-2
3. JÁNOŠÍKOVÁ, Petra; KNOLL, Vilém; RUNDOVÁ, Alena. Mezníky českých právních dějin. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-251-6.
4. JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5.
5. JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 6. Vydání. Praha: leges, 2016. ISBN 978-80-7502-106-9
6. KUDELA, Milan. Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-1975-6.
7. KUCHTA, Josef a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-047-8
8. KUCHTA, Josef; VÁLKOVÁ, Helena a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN: 80-7179-813-4
9. MALÝ, Karel a kol. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, a.s., 2003. ISBN 80-7201-433-1
10. NOVOTNÝ, František a kol. Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva. Praha: Eurounion, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.
11. NOVOTNÝ, Oto; VOKOUN, Rudolf; ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-509-0

12. NOVOTNÝ, František; SOUČEK, Josef a kol. Trestní právo hmotné. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-291-2.
13. STREJC, Přemysl. Soudní lékařství pro právníky. Skripta. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-364-7
14. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5
15. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.
16. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-616-7.
17. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník I. § 1až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2012. ISBN 987-80-7400-428-5
18. ŠTEFAN, Jiří; MACH, Jan. Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi. Praha: Grada Publishnig, a.s., 2005. ISBN 80-247-0931-7.
19. TINKOVÁ, Daniela. Hřích, zločin, šílenství v čase odkouzlování světa. Praha: Argo, 2004. ISBN: 80-7203-565-7
20. VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-127-4
21. VOJÁČEK, Ladislav; SCHELE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8.

Odborné články

1. BURDA, Eduard. Ochrana života a zdravia v slovenskom rekodifikovanom Trestnom zákone. Trestní právo, 2007, roč.07-08.
2. CÍSAŘOVA, Dagmar; Iura novit curia (několik poznámek k článku dr. Dolenského „Momentum partus“). Trestní právo. 1998, č. 5.
3. DOLENSKÝ, Adolf; Momentum partus. Trestní právo. 1998, č. 3.
4. HOŘÁK, Jaromír, Vražda a zabití v novém trestním zákoníku, Bulletin advokacie 10/2009. Praha: Česká advokátní komora, 2009.
5. KUČERA, Jiří, Motivace vražd novorozeneých dětí matkami. Trestní právo. 2003, č. 7-8
6. KUČERA, Jiří; Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy novorozeneého dítěte matkou. Trestněprávní revue. 2003, č. 5.

7. KÜHN, Zdeněk, K otázce vymezení pojmu lidského plodu z hlediska trestního práva. Trestní právo. 1998, č.10.
8. MITLÖHNER, Miroslav, REŽŇÁKOVÁ, Martina; K vymezení objektu trestných činů proti životu.. Trestní právo. 1997, č.12.
9. MITLÖHNER, Miroslav. Čas jako významná právní skutečnost: k trestnosti vraždy novorozeného dítěte matkou. Bulletin advokacie, 2000, roč. 7, č. 1.
10. UZEL, Radim, Porod a začátek života. Trestní právo. 1999, č.4.

Judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR, ze dne 10.12.1968 vedený pod sp.zn. 8 Tz 122/68.
2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.9.2015 vedené pod sp.zn. 8 Tdo 998/2015-43
3. Nález Ústavního soudu ze dne 9. června 2014, sp. zn. IV. ÚS 787/13.
4. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.2.2003 vedené pod sp.zn. 7 Tdo 156/2003
5. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 50T 4/07
6. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 4T 9/2017
7. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 51T 13/2016
8. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 48T 15/2010
9. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 49T 4/2009
10. Trestní spis Okresního soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 4T 9/2017
11. Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp. zn. 51T 13/2016
12. Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn.49T 4/2009
13. Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 48T 15/2010
14. Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn.50T 16/2014
15. Trestní spis Krajského soudu v Ústí nad Labem vedený pod sp.zn. 50T 4/2007

Právní předpisy

1. Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon
5. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
8. Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
10. Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon)
11. Vyhláška ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č.11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky

Internetové zdroje

1. http://svobodas.cz/data/zakony/trestni_zakonik_a_duvodova_zprava.pdf
2. <http://www.porodnice.cz/porod-a-z/iii-doba-porodni-neboli-doba-k-luzku>
3. <http://www.porodnice.cz/tehotenstvi-a-z/cisarsky-rez>
4. <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqga4v6nbq15shu>
5. http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit_.prava_.pdf
6. http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf
7. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf
8. <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>
9. <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
10. http://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf

11 Resumé

In my thesis I focused on the crime of child murder by its mother. I have chosen this topic on account of interesting and controversial issues connected with this topic. In the opening part my thesis follows historical development not only of the criminal law in general, but foremost on the development of the crime of children being murdered by their mothers. Then follows a chapter containing crimes against life and health, concentrating on crimes against life and their comparison. The third chapter where I describe personality of the culprits is called women's crime. My conclusion in this chapter is that the offenders tend to be of very similar typology. In the next chapter I am dealing with the moment when the law protection of human life begins. My conclusion of this chapter is that the beginning of human life falls to the start of the second stage of labor. This is the period when the baby is being delivered.

The two following chapters are the core of my thesis. I am analysing a comparison of two crimes, murder of a child generally and the specific case of a murder of a newborn baby by its mother. The first of the two chapters encompasses the nature of the offenses focused on the object, subject, subjective and objective aspects of the crime. The whole following chapter is focused on settling of these crimes by a court. I consider this chapter to be the crucial part of my thesis as the comparison of these two crimes is based on two existing cases the County Court in Usti nad Labem was dealing with.

The last chapter includes a comparison of the Czech and Slovak criminal law dealing with the child murder by its mother. I think the criminal law specification of the crime stated in §142 of the Criminal Code is insufficient and ambiguous. In my opinion, even if the crime definition is clear it is not comprehensive. There are still big discrepancies when it comes to specification of concepts in the definition included in §142 of the Criminal Code. It is vital to adjust the existing Criminal Code so that there would be no room for possible doubts as it is with §142 of the Criminal Code.